

Хар бир одам бой бўлса, давлат бой бўлади, хар бир оила обод бўлса, мамлакат обод бўлади.

Ma'rifat

ENLIGHTENMENT XALQ ZIYOLILARI GAZETASI معرفت

Ислом КАРИМОВ 1931-yildan chiqa boshlagan • E-mail: info@marifat.uz • 2012-yil 26-dekabr, chorshanba № 103 (8544)

МЕХРГА ЙЎҒРИЛГАН ТУҲФА

«Президент совғаси» йўлга чиқди

Taraddud

Диёримиз бўйлаб байрам шукуҳи. Янги йил арафасида халқимизнинг асрий анъаналари яна бир карра намоён бўлади. Айниқса, ногирон, ота-онасиз болаларга байрам кунларида катта эътибор қаратилади. Бундай ғамхўрлик намунаси сифатида мамлакатимизнинг барча ҳудудларида «Президент арчаси» тадбири анъанавий тарзда ўтказилиб келинмоқда.

(Давоми 2-бетда.)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарори

ЯНГИ ЙИЛ БАЙРАМИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ДАМ ОЛИШ КУНЛАРИНИ КЎЧИРИШ ТЎҒРИСИДА

Янги йил байрами муносабати билан аҳолининг дам олиши учун қулай шарт-шароитлар яратиш мақсадида:

2012 йил 29 декабрь шанба ва 30 декабрь якшанба дам олиш кунлари мос равишда 2012 йил 31 декабрь душанба ва 2013 йил 2 январь чоршанба кунларига кўчирилсин;

2012 йил 29 декабрь шанба ва 30 декабрь якшанба кунлари иш кунлари деб эълон қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри, 2012 йил 24 декабрь.

2013-yil — Obod turmush yili

МАНЗИЛ ОБОД, КЎНГИЛ ШОД

«Обод ҳаёт» деган тушунча азал-азалдан халқимизнинг онгу тафаккурида авваламбор фаровонлик, тўқинчилик, мўл-кўлчилик, кут-барака, бозорларда арзончилик маъносини ўзида мужассам этиб келади. Шунинг учун ҳам бузунги кунда халқ фаровонлиги тушунчаси Ватан равнақи ва юрт тинчлиги деган, биз учун энг азиз ва муқаддас бўлган қадриятлар билан биргаликда миллий ғоямизнинг асосий мазмун-моҳиятини ташкил этмоқда.

Ислом КАРИМОВ

ЭЗГУ ДУОЛАР ИЖОБАТИ

2012 йилнинг 7 декабри. Соат 16:55. Тошкент кўсини олмосдек безаб турган Халқаро анжуманлар саройида Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 20 йиллигига бағишланган тантанали маросим. Мажлис кўтаринки кайфият билан бошланиб, бу ҳолат мухташам залнинг хар бир бурчагида, қаторларни тўлдириб ўтирган фуқаролар юз-кўзида ҳам яққол акс этиб турибди. Барчанинг нигоҳи минбарга кўтарилган Президентимизга қадалган...

Юртбошимиз «Мен кириб кела-

ётган 2013 йилни «Обод турмуш йили», деб аташни таклиф қиламан», дейишлари билан тадбир иштирокчилари тўлқинланиб, ўринларидан туришди... Таъбир жоиз бўлса, Халқаро анжуманлар саройида ўтирганларгина эмас, балки ушбу тантанали мажлисни телевидение орқали томоша қилиб ўтирган катта-кичик, ёш-қари бу сўзларни беихтиёр қайта-қайта дилида, тилида айтганига заррача шубҳа йўқ. Бу ибора нақадар мағзи тўқ бўлгани учун ҳам хар бир ватандошимизнинг кўнглидан чуқур жой олиб келади.

(Давоми 5-, 6-бетларда.)

ТАЛАБАЛАР САРАЛАШ БАҲСЛАРИДА ТОБЛАНМОҚДА

Мамлакатимиз ёшларининг дунёда ҳеч кимдан кам бўлмасдан улғайиши, уларнинг иқтидори ва қобилиятини юзага чиқариш, Юртбошимиз таъбири билан айтганда, ўғил-қизларимиз учун майдонни кенг очиб бериш мақсадида қабул қилинган давлат дастурларимиз, режа ва сазй-ҳаракатларимиз бугун самарали натижаларини бермоқда.

Айниқса, спортни ривожлантириш, ёшларимиз орасида янада оммалаштириш, пировардида, соғлом турмуш тарзини кенг тарғиб этиш мақсадида йўлга қўйилган уч босқичли спорт мусобақаларининг мунтазам равишда ўтказиб келинаётгани бу борадаги ишларнинг олға силжишида катта аҳамият касб этмоқда.

Президентимизнинг Андижон шаҳрида ўтказилган «Универсиада-2010» спорт ўйинлари иштирокчиларига йўлаган табригида-

ги қуйидаги фикрлар ҳеч шубҳасиз бунинг исботини яққол намоён этади: «Юртимизда шаклланган, «Умид ниҳоллари», «Баркамол авлод» ва Универсиада спорт ўйинларини ўз ичига олган уч босқичли ноёб тизимнинг ба-мисоли қудратли тўлқинга айланиб, миллион-миллион болаларимизни ўз сафига қамраб олаётгани, уларнинг ҳам jisмоний, ҳам маънавий соғлом бўлиб улғайиши учун хизмат қиладиганини мамнуният билан таъкидлаш лозим».

(Давоми 15-бетда.)

ҲАМЖИҲАТЛИК — БОШ МЕЗОН

Корхона — коллеж ҳамкорлиги ҳақида гап кетганда Андижон тажрибасини тилга олмасликнинг иложи йўқ. Айниқса, Асака автомобилсозлик касб-ҳунар коллежида бу борада олиб борилаётган ишлар таҳсинга лойиқ. 2011-2012 ўқув йилида коллежни 542 нафар ўқувчи битирган бўлса, шундан 450га яқини тармоқ корхоналарига ишга жойлашди.

3-бет

ЭНГ КАМИДА ШУНДАЙ БЎЛСА...

Таълим муассасасида ҳафтанинг хар душанбаси «Рағбатлантириш кун»и деб эълон қилинган. Тажрибали устоз ва интилувчан ўқувчилар турли номинациялар бўйича тақдирлаб борилади. Бундай эътибор уларни руҳлантириши, масъулиятини ошириши бариберида бошқалар қалбида ҳам изланишга, ўқишга ҳавас уйғотаяпти.

7-бет

ЭХ, СОДДА ОДАМЛАР! ЁХУД КЕКСАЛАР ДАВРАСИДА

Муаллим ҳаракатдан тўхтади: «Илон бўлса-я!». Қўлидаги кетмони билан «ғаним»нинг бошига бир туширди. Чунонам туширдик, шу заҳотиёқ дод-вой қилганча оёғининг бош бармоғини чангаллаб қолди...

14-бет

МЕХРГА ЙЎҒРИЛГАН ТУХФА

«Президент совғаси» йўлга чиқди

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Бу йирик тadbирни мазмунли ва кўтаринки руҳда ташкил этиш мақсадида Халқ таълими вазирлиги ва «Sen yolg'iz emassan» республика болалар жамоатчилиги ҳамкорлигида ҳамкорлигида муайян ишлар амалга оширилмоқда. Tadbir 29 декабрь куни «Туркистон» саройида бошланади. Саҳна кўринишлари «Томоша» болалар шоу гуруҳи томонидан пухта тайёрланмоқда.

Маданият ва спорт ишлари, Соғлиқни сақлаш, Ички ишлар вазирликлари, Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва «Тошшаҳар-трансизмат» уюшмаси ҳам-

корлигида байрам tadbiriga болаларнинг келиб-кетиши таъминланади. «Туркистон» саройи олдида ҳам улкан арча ўрнатилди. Ўйинчоқ ва безаклар ял-ял ёниб турибди. Иштирокчиларнинг tadbirни мазмунли ва кўнгилли ўтказишлари учун барчаси ҳозирлаб қўйилди.

Болалар учун 12 номдаги ўқув қуроллари ва 14 турдаги ширинликдан иборат 11000 dona «Президент совғаси» тайёрланди.

Совғалар жорий йилнинг 25 декабрида Тошкент (888 dona), Сирдарё (285 dona), Жиззах (290 dona) вилоятлари ва Тошкент шаҳрига (2156

dona) автотранспортда етказилган бўлса, 6430 donasi «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпаниясининг самолётлари орқали қолган вилоятларга жўнатилади.

Республикаимиз бўйлаб жорий йилнинг 29 декабрь куни «Президент арчаси» tadbirlарини кўнгилдагидек ўтказишга кенг жамоатчилик эътибори қаратилган. Ушбу tadbirlарда 2690 нафар меҳрибонлик уйлари ва болалар шаҳарчалари, 177 нафар «SOS — болалар маҳалласи», 725 нафар гўдаклар уйи, 18 нафар Оилавий болалар уйлари, 1320 нафар мурувват уйлари тарбияланувчилари, маҳаллалардаги 3 ёшдан 15 ёшгача бўлган 4646 нафар ота-она қарамогидан маҳрум болалар ҳамда юртимиз тинчлиги йўлида қўрбон бўлган Ички ишлар, Мудофаа, Фавқулодда вазиятлар вазирликлари, Миллий хавфсизлик хизмати, Республика Прокуратураси ҳамда Божхона қўмитаси ходимларининг 263 нафар фарзанди — жами 9829 нафар бола иштирок этади.

Халқ таълими вазирлиги ахборот хизмати Бурхон РИЗОКУЛОВ олган суратлар.

АМАЛИЙ ТАКЛИФЛАР БИЛДИРИЛДИ

Бугунги глобал тараққиёт ҳар бир соҳада изчил янгиланишни, такомиллаштиришни, янгиланган мунтазам интилишни ва ижодкорликни тақозо этмоқда. Айниқса, бу ҳар бир жамиятнинг келажагига пойдевор ясайдиган таълим-тарбия тизимида янада муҳимдир.

Бадий ижодиёт йўналишидаги «Баркамол авлод» маркази ташаббуси билан мактабдан ташқари таълим тизимидаги ишларни янги босқичга кўтариш мақсадида ижодий гуруҳ тузилган эди. Гуруҳнинг биринчи йиғилишида йил якуналари: эришилган ютуқлар, йўл қўйилган камчиликлар ва келгусидаги долзарб вазифалар муҳокама қилинди. Услубчилар ва тўғарақ раҳбарлари фаолиятини янада такомиллаштириш, улар ишини кенгайтириш, оммавий tadbirlарни мазмунли ташкил этиш масалалари муҳокама қилиниб, таклиф ва мулоҳазалар ўртага ташланди.

Seminar

— Марказларда «Устоз-шогирд» мактабини жорий этиш ўз ижобий самарасини беради, — деди Бухоро вилоят «Баркамол авлод» болалар маркази директори Мавжуда Жамолова. — Марказимизда узоқ йиллар мураббийлик қилган устозлар ўзига бириктирилган ёш кадрларга касб сирларини мунтазам ўргатиб келяпти. Улар моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантирилмоқда. Марказимизда кадрлар муаммоси йўқ. Ўқувчилар сони кундан-кун ошмоқда.

Семинарда услубий бўлим ва тўғарақлар фаолиятини янада жонлантириш, уларга ўқувчиларни кенгрок жалб этиш, иқтидорлиларни рағбатлантириш ҳамда кадрлар малакасини ошириш бўйича таклифлар билдирилди. Жумладан, «Устоз-шогирд» аънасини йўлга қўйиш, ҳафтанинг бир кунини методик кун сифатида белгилаш таклифи кўпчилик томонидан маъқулланди.

Дилшод КАРИМОВ, «Ma'rifat» мухбири

Лаъл Баҳодир Шастри номидаги Ҳиндистон маданият марказида «Ҳиндистон — Ўзбекистон ёш рассомлари нигоҳида» кўрик-танловининг тақдирлаш маросими бўлиб ўтди.

ҲИНД ДИЁРИ ИЛҲОМЛАРИ

«Ўзбекистон — Ҳиндистон» дўстлик жамияти, ушбу давлатнинг мамлакатимиздаги элчиюси, Камалиддин Бехзод номидаги Миллий рассомлик ва дизайн институти ҳамда Ҳиндистон маданият маркази ҳамкорлигида ташкил этилган бу танловда талабалар, ўқувчилар ва рассомлар ўз ижодий ишлари билан қатнашдилар. Танловга тасвирий санъат, ҳай-

калтарошлик, кулолчилик бўйича яратилган 50дан ортиқ ижод намуналари қўйилган эди.

Тақдирлаш маросимида сўзга чиққанлар ёш ижодкорлар танловга тайёргарлик жараёнида ҳинд диёри ҳақидаги билимларини бойитибгина қолмай, ҳинд кулолчилик, ҳайкалтарошлик мактабларининг ишларини ҳам ўрганган-

ликларини таъкидлади.

Танловда I ўрин Камалиддин Бехзод номидаги Миллий рассомлик ва дизайн институти талабаси Ҳасанбой Умаровга, II ўрин рассом Ольга Кимсановага, III ўрин институти яна бир талабаси Самад Абдуллаевга насиб этди.

Соҳиба МУЛЛАЕВА, «Ma'rifat» мухбири

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонасида «UZINFOCOM» компьютер ва ахборот технологияларини ривожлантириш ҳамда жорий этиш маркази, Халқ таълими вазирлиги ҳузуридаги «ZiyoNET» ресурс маркази ҳамкорлигида мактаб ўқувчилари ўртада «Энг яхши мақола» ва «Энг яхши видеоролик» йўналишларида ўтказилган «Иқтидоринг намойён эт» шиори остидаги кўрик-танлов ғолибларини тақдирлаш маросими бўлиб ўтди.

Tadbir

ИҚТИДОР ЭГАЛАРИ ТАҚДИРЛАНДИ

Дастлаб «Баркамол авлод» болалар бадий ижодиёти марказининг «Ёш доирачилар» ва «Дуторчи қизлар» тўғараги аъзолари томонидан ижро этилган дилдорлар наволар йиғилганларга кўтаринкилик бахш этди.

Халқ таълими вазирлигининг ўринбосари Абдуғани Холбеков tadbirни очиб, умумтаълим мактаблари ўқувчилари иштирок этган ушбу танлов нафақат иқтидорли болаларни аниқлаш, балки «ZiyoNET» жамоат таълим ахборот тармоғи имкониятларидан самарали фойдаланишни йўлга қўйиш, шунингдек, ёшлар учун миллий ахборот ресурсларини шакллантиришга замин яратишни таъкидлади.

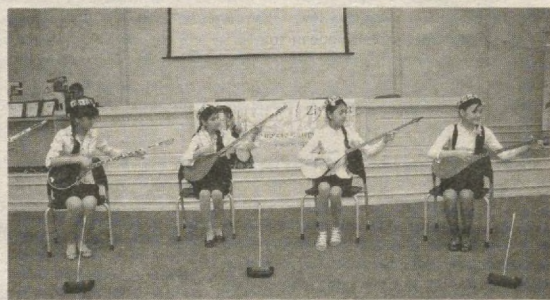
Энг яхши мақола ва видеороликлар «Тақдиримсан, бахтимсан, эркин ва обод Ватан!», «Интернет — менинг ҳаётимда», «Конституция — бахтимиз қомуси», «Мультимедиа дурс ишланмаси», «Ташкил этилаётган ноанъанавий дарслар», «Қўбиляти ўқувчилар ижодидан лавҳалар (қўй-қўшиқ, пародия, амалий машғулотлар)» мавзулари асосида 80та мақола ва 25та видеоматериал орасидан сараланиб олинди.

— Ушбу танловга «Сайт яратиш» номли видеоролигим билан иштирок этдим ва биринчи ўринга лойиқ топилдим, — дейди Тошкент шаҳри Мирзо Улугбек туманидаги 18-умумтаълим мактабининг 9-синф ўқувчиси Жалол Саломов. — Техника асрида илмий-техникавий билимларни чуқур эгаллаб, ихтиролар қилиш биринчи талаб. Бунинг учун бизда шарт-шароитлар бор. Ташкил этилаётган кўрик-танловлар ўз самарасини беради.

Ғолиб ва совриндорлар вазирлиқнинг қимматбаҳо совғалари, диплом ва фахрий ёрлиқлари билан тақдирланди.

Баҳодир ҲАЛИМОВ, «Ma'rifat» мухбири

В.ГРАНКИН олган суратлар.

МАЪНАВИЙ МЕРОС

замонавий ахборот технологиялари ёрдамида қайта тикланмоқда

Тошкент ислом университетидида «Замонавий ахборот технологиялари ва уларнинг маънавий-маърифий, диний меросимизни ўрганишда аҳамияти» мавзусида электрон дастурий маҳсулотлар кўргазмаси ташкил этилди. Мазкур кўргазмадан «Информатика ва ахборот технологиялари» кафедраси профессор-ўқитувчилари ва талабаларининг ўн йил мобайнида қилган ижодий ишлари ҳам ўрин олди.

— Аждодларимиз мероси ва нодир манбаларни замонавий ахборот технологияларини қўллаган ҳолда тиклаш, замонавий ишлаб чиқариш, хизмат кўрсатиш ва ташкилотларда бошқарув ва ҳўжалик ишла-

ри юритилишининг автоматлаштиришга қўмаклашиш долзарб вазифалар сирасига кириди, — дейди университетнинг «Информатика ва ахборот технологиялари» кафедраси мудири, техника фанлари номзоди Нурмамет Турсунов. —

Шу маънода ушбу йўналишларда яратилган дастурий маҳсулотларни намойиш этиш баробарида, соҳа вакилларининг фикрларини ўрганиш ва билдирилган фикрлар асосида истиқболни белгилаб олиш, мазкур жараёни юксалтиришга хизмат қилади.

Гўлўз ОРИФЖОНОВА, «Ma'rifat» мухбири

Ko'rgazma

Сўнгги йилларда касб-хунар коллежи битирувчиларини иш билан таъминлашга энг муҳим вазифа сифатида қаралмоқда. Маҳаллий ҳокимликлар фаолиятига айнан шу нуқтаи назардан баҳо берилаётган ҳам масаланинг нечоғлик аҳамиятли эканини билдиради. Жорий йилда республика бўйича беш юз мингдан ортиқ битирувчиларнинг бандлиги 86,2 фоизга таъминланиб, уларнинг 83,9 фоизи ишга жойлаштирилди. 2011 йили меҳнат фаолиятини бошлаган кичик мутахассисларнинг 39,9 фоизи ўз мутахассислиги бўйича ишга кирган бўлса, бу йил ушбу кўрсаткич 44,3 фоизга етган.

Хусусан, Андижон вилоятида битирувчилар бандлиги 89,5 фоизга таъминланди. Ҳозир уларнинг 51,7 фоизи ўз мутахассислиги бўйича ишламоқда. Қолган рақамларни турдош соҳаларда иш бошлаган битирувчилар ташкил этади. Айнан ўз мутахассислиги бўйича ишга жойлаштириш кўрсаткичларини вилоятлар кесимида солиштирганда Андижон Бухоро вилояти ва Тошкент шаҳридан кейинги ўринни банд этмоқда.

Бундай натижанинг омили сифатида, аввало, вилоятнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланиши, жумладан, ишлаб чиқариш корхоналарининг барқарор ўсиши, ишбилармонлик ва тadbirkorлик муҳити янада яхшиланиб бораётгани, хорижий инвестициялар кенг жалб қилинганлиги, буларнинг самараси ўлароқ янги иш ўринлари яратилаётганини кўрсатиш мумкин. Бу масаланинг бир жиҳати, ҳолос. Асосийси, ҳокимлик, корхона ва ташкилотлар ҳамда касб-хунар таълими муассасалари бу борадаги мавжуд муаммоларни ўзаро ҳамкорликда ҳал этмоқда.

— Утган ўқув йили битирувчиларини ишга жойлаштиришда вилоятдаги ўн саккиз мингга яқин корхона, ташкилот ва муассасалар билан уч томонлама шартномалар тузилди, — дейди Андижон вилояти ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармасининг битирувчиларини ишга жойлаштиришни таъминлаш бўлими бошлиги Ўктамжон Абдурахимов. — «Тагус текстил», «Андижон кабель», «Ўз Тонг Хонг», «Само-шер текстил» каби йирик қўшма корхоналар билан бир қаторда янги ташкил қилинган кичик фирмалар ҳам эътибордан четда қолмапти. Ундан ташқари, вилоятимизда коллежлар қошида тикувчилик фаолиятига йўналтирилган корхона ва тadbirkorлик субъектлари ташкил этилди. Уларнинг моддий-техник базаси шакллантирилиб, ажратилган 1,93 млрд. сўм миқдордаги кредит маблағлари ҳисобига тикув машиналари ўрнатилди. Натижада мингга яқин бу йилги битирувчилар, асосан, қизлар бандлиги таъминланди.

Вилоятда касб-хунар коллежлари ўқувчиларини тadbirkorлик ва ишбилармонликка йўналтириш бўйича ҳам ишлар қизғин олиб боришмоқда. Ўктам Абдурахимовнинг таъкидлашича, ушбу фаолият билан шугулланиш истигини билдирганлар билан туман ва шаҳарларда «Тadbirkorлик — фаровон ҳаёт сари» мавзусида малакали тadbirkorлар иштирокида давра сўхбатлари ўтказиб келинади. Вилоят марказий банки, тижорат банклари, адлия бошқармаси, «Камолот» ЕИХ вилоят бўлими, Савдо саноат палатаси ва бир қатор вилоят ташкилотлари билан ҳамкорликда уларга

иш юритишни ташкил этиш, бизнес режалари тузиш, белгиланган тартибда давлат идораларидан рўйхатдан ўтишда енгиллик яратиш, тadbirkorлик фаолиятида учраган муаммоларни бартараф этиш бора-сида амалий ёрдам берилмоқда. Бунинг натижасида 2012 йилнинг ўзига уч юзга яқин битирувчи 1 млрд. 141 млн. сўм имтиёзли кредит олиб, ўз

млн. кредитини қўлга киритдим ва болалар трикотаж кийимларини ишлаб чиқарувчи «Бернино-люкс фаворит» хусусий фирмасини очдим. Ҳозирги кунда фирма оёққа туриб, 6 нафар тенгдошимга иш ўрни яратилди. Келгусида имкониятларимизни янада кенгайтириш ниятидаман.

Корхона — коллеж ҳамкорлиги ҳақида гап кетганда Андижон тажрибасини тилга олмасликнинг илоҳи йўқ. Айниқса, Асака автомобилсозлик касб-хунар коллежиде бу борада олиб борилаётган ишлар таҳсинга лойиқ. Мазкур таълим муассасаси 2007-2008 ўқув йилида фойдаланишга топширилган бўлиб, ҳозир у ерда автомобилларни йиғиш ва синаш, бўйлаш, автоматлаштирилган тизимларга техник хизмат кўрсатиш ва созлаш, пайвандлаш, транспортларда ташиш ва бошқаришни ташкил этиш, металлларга ишлов бериш ҳамда саноат корхоналари, машинасозлик технологияси йўналишларида кичик мутахассислар тайёрланмоқда.

усталарига ўқувчиларимиз бириктирилмоқда. Улар иккинчи курсдан корхона ўқув маркази ҳамда ишлаб чиқариш участкаларида ўзларига бириктирилган устозлари қўмағида билим, малака ва кўникмаларини янада мустаҳкамлашади. Шунингдек, ишлаб чиқариш амалиёти жараёнида амалиётчилар бажарган ишлари учун устози ойлик маошининг 30 фоизи миқдорида иш ҳақи, корхонага қатнаши учун транспорт воситаси, бепул иссиқ овқат ҳамда махсус кийим-бош билан таъминланди. Айниқса, «GM Uzbekistan» корхонасида маълум миқдорда иш ҳақи тўланаётгани бўлажак кичик кадрларимизнинг касбига иштиёқини янада кучайтирмоқда.

«GM Uzbekistan» қўшма корхонасига ишга киришни истоган ўқувчилар талайгина. Юртдошлар оғирини енгил, узогини яқин қилган автоуловларнинг бунёд бўлишида ҳиссанг борлигидан фахрланиш туйғуси, қолаверса, юқори моддий манфаатдорлик одамни бу ерда ишлашга ундайди.

Kollej — korxona

ишлашимизга тўғри келди. Фарзандининг кўрсаткичлари яхши, унинг ўзи ишлаб чиқариш амалиёти ўтаган корхонасида ишга қўлмоқчи, бироқ бунга ота-онасининг муносабати қандай? Унинг фикрини қўллаб-қувватлайдими ёки уларнинг бошқа режалари борми? Яшаш ва ишлаш жойи ўртасидаги масофа муаммо келтириб чиқармайдими? Ота-онанинг ўзи ишлаб чиқариш цехидаги меҳнат фаолияти тури, у ердаги шарт-шароитлар ҳақида тушунчага эгами? Шу каби саволлар билан уч томонлама шартнома тузишдан олдин уларга ота-оналар йиғилиши, қолаверса, юзма-юз сўхбатларда муурожаат қиламиш. Хар томонлама аниқ қарорга келингандан сўнг шартнома имзоланади.

Ушбу ҳамкорлик доирасида қўшма корхонанинг келгусидаги олий маълумотли кадрларга бўлган эътиёжини қондириш масалаларига ҳам эътибор қаратилмоқда. Чуноткин, бу йилнинг ўзига Тошкент шаҳрида Турин политехника университетида ўқишга кирган 4 нафар битирувчи оталиққа олиниб, уларнинг тўлов-шартнома маблағлари тўлаб берилди.

Яна бир муҳим жиҳат. Касб-хунар коллежининг амалиёт маркази ташкил этилган бўлиб, ҳамкоримиз томонидан тўхфа қилинган жиҳозлар қўшимча маблағ келтирмоқда. У ерда «Nexia» автомобили учун муҳим бўлган икки турдаги бутловчи қисм ишлаб чиқарилмоқда. Шу йилнинг ўзига 5908,8 АҚШ доллари миқдоридаги деталлар заводга етказилди.

— Заводда битта енгил машинага уч мингта детал ишлатилса, уларнинг иккитаси амалиёт марказимизда тайёрланмоқда, — дейди касб-хунар коллежининг ишлаб чиқариш таълими устаси Хушнудбек Саидалиев. — Кейинги йилдан бошлаб эса «Matiz» русумли автоуловларга эҳтиёт қисм ишлаб чиқариш ҳам мўлжалланмоқда. Минг дон тажриба-синов учун тайёрлаган махсулотимиз синовдан муваффақиятли ўтди. Бу кичик цех нафақат маблағ топишга, балки ўқувчиларимизнинг касбий кўникмалари шаклланишига ҳам хизмат қилмоқда. Улар биринчи курсдан оқиб ишлаб чиқариш ускуналари, уларнинг ишлаш тартиби билан яқиндан танишади, шу орқали бўлажак кичик мутахассислар заводдаги жараёнларга руҳий, малакавий ҳамда техникавий хавфсизлик жиҳатидан тайёрланади.

Ха, бугун вилоятнинг қай бир туманига бориб, нафақат раҳбар кадрлар, балки оддий ишчилар билан сўхбатлашиб қолсангиз, касб-хунар коллежи битирувчиларининг ишга жойлаштирилаётгани, ҳатто бунда ўзининг ҳам ҳиссаси борлигини кўриб қолсангиз, «Чунки мазкур жараённинг мазмун-моҳиятини улар яқинлари, фарзандлари мисолида теран аниқлаб етмоқда. Биргина битирувчининг ишли бўлиши, шу орқали ўз ҳаётини изга тушириши оиласи, маҳалласи, ҳатто халқининг тинч-фаровонлиги, ободлиги учун қанчалик аҳамиятли эканини барча бирдидй орақдан ҳис қилмоқда. Шунинг учун ҳам бу масала ҳам-жиҳатлиқда ҳал этилаётир.

Аббос УМАРҚУЛОВ,
«Ma'rifat» мухбири

ҲАМЖИҲАТЛИК — БОШ МЕЗОН

бизнесини йўлга қўйди. Масалан, Асака автомобиль саноати касб-хунар коллежи битирувчиси Турсунхўжа Абдуллаев «Ҳамкор банк»нинг Асака бўлимидан 2,1 млн. сўм кредит олиб, парандачилик ва асаларичилик бўйича иш бошлади. Ўзи ҳам ишли бўлди, 3 нафар тенгқурига ҳам иш ўрни яратди.

Ҳам-хунар коллежимизда тadbirkorликка ундовчи турли субъектлар, жумладан, давра сўхбатлари, семинарлар, учрашувлар ташкил этилди, — дейди Асака маиший хизмат ва тadbirkorлик касб-хунар коллежи битирувчиси Ё.Ғанижонов. — Айниқса, ишбилармон аёллар билан бўлиб ўтадиган ана шундай учрашувлардан кейин менга ўз бизнесимни йўлга қўйиш, ўзимда тadbirkorлик аёл имижини яратиш истиги тинчлик бермай қўйди. Узоқ ўйладим, ота-онам, устозларим билан маслаҳатлашдим. Ўз йўналишимдан келиб чиқиб бизнес режа туздим. Албатта, бунга ўқитувчиларим кўмаклашди. Натижада «Микрокредит-банк» Асака бўлимининг 6,4

— Касб-хунар коллежимиз «GM Uzbekistan» қўшма корхонаси ҳамда унинг «Ўз Тонг Хонг», «Ўз Се Мюн», «Ўз Донг Жу ПЭНТ» каби филиал корхоналари билан мустаҳкам ҳамкорлик алоқаларини ўрнатган, — дейди директорнинг касбий таълим бўйича ўринбосари, «Шўхрат» медалли соҳиб Шерзод Комиллов. — Ушбу корхоналар билан ҳамкорлик доирасида 2011—2014 ўқув йилларида мўлжаллаган чора-тadbirkorлар режаси ишлаб чиқилди. Бунга қўра «Устоз-шогирд» тизимини шакллантириш, ўқувчиларнинг ишлаб чиқариш ва дипломолди амалиётларини ўтказиш, битирувчиларни ишга жойлаштириш ишлари режалаштириб олинди. 2011-2012 ўқув йилида коллежимизни 542 нафар ўқувчи битирган бўлса, шундан тўрт юз элликка яқини мазкур корхоналарга ишга жойлашди. Бу рақамнинг ўзи ҳам ҳамкорлик қай даражада олиб борилаётганини кўрсатади. Утган йилдан бошлаб «Устоз-шогирд» тизими асосида корхоналарнинг илгор тажрибали

Бироқ биргина истакнинг ўзи қамқил қилади. Бунинг учун доим ўқиш, изланиш, тартиб-қоидаларга қатъий амал қилиш даркор. Айнан шунга ўхшаш талабларни қўйган корхона раҳбарияти ўқувчиларни ишлаб чиқариш амалиётига ёки ўзига кадр сифатида қабул қилиётганида уларнинг ўзлаштириш даражаси, дарсга қатнашиш коэффиценти натижалари ҳамда саломатлигига алоҳида эътибор қаратади. Ундан ташқари, завод томонидан юқори кўрсаткичга эга бўлажак мутахассислар ҳамда кам таъминланган ўқувчилар учун стипендия ташкил қилинган. Буюртмачининг бу каби сазй-ҳаракатлари қоллежда давоматнинг барқарор бўлиши билан бирга, ёшларнинг келажаққа бўлган ишончини янада мустаҳкамлаб, ўқишга аниқ мақсад билан келишига хизмат қилмоқда.

— 2011-2012 ўқув йили битирувчиларимизда уч томонлама шартноманинг бузилиш ҳолатлари кузатилмади, — дейди Шерзод Комиллов. — Бунинг учун ота-оналар билан ўпроқ

Yangiliklarda yurt nafasi

“Истиклол” санъат саройида “M&TVA — 2012” музика, теле-видео асарлари тақдими бўлиб ўтди.

“Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми” жамғармаси ва бошқа ижодий ташкилотлар ҳамкорлигида ташкил этилган ушбу тadbирда турли вазирилик ва жамоат ташкилотлари, дипломатик корпус вакиллари, маданият ва санъат намояндalари, хорижлик меҳмонлар иштирок этди.

2012 йилги «M&TVA» мукофоти соҳибларини аниқлашда томошабин ва тингловчиларнинг фикри ҳам инобатга олинди. Бунинг учун продюссерлик марказлари, газета ва журналлар, радиостанциялар, телеканал ходимлари томонидан сўровномалар ўтказилиб, лойиҳанинг махсус сайти ва мобил алоқа орқали овоз бериш йўлга қўйилди. Сўнгги босқичда ғолиблар кинематография, театр, теле-радио, тасвирий санъат соҳаларининг етакчи мутахассисларидан иборат ҳакамлар ҳайъати томонидан баҳоланди.

Тadbирда йилнинг энг яхши эркак ва аёл хонандаси, бас-такори, фильми, қўшиғи, актрисаси, актёри, режиссёри, телевизион лойиҳаси, теле-дизайн лойиҳаси, музикаий ғуруҳи, теле ва радио бошловчиси каби йигирмадан ортиқ номинациялар бўйича ғолиблар аниқланди.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ташаббуси билан Хоразм вилоятида адабиёт кунлари ўтказилди.

Нафосат байрами мумтоз адабиётимизнинг ёрқин вакили Муҳаммадризо Огаҳий таваллуди муносабати билан ташкил этилган адабий-бадиий тadbirlарга улашиб кетди.

Тadbир иштирокчилари Хива туманидаги Огаҳий уй-музейини зиёрат қилдилар.

Урганч давлат университети талабалари билан учрашувда бугунги кунда қалам аҳли олдига турган долзарб вазифалар хусусида сўз борди. Тadbирда шоирлар ва талабалар ўз шеърларидан намуналар ўқиди.

Ватан ҳимоячилари кuni ва Ўзбекистон Қуролли Кучлари ташкил этилганининг 21 йиллиги олдидан Фарғона вилоятида турли маданий-тарбиявий тadbirlар, учрашувлар, давра суҳбатлари ўтказилмоқда.

Шарқий ҳарбий округ қўмондонлиги ва вилоят ҳокимлиги ҳамкорлигида Қўқон шаҳридаги ҳарбий қисмда ташкил этилган тadbирда Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида мамлакатимиз мудофаа қўлиятини мустаҳкамлаш, ихчам, тезкор ва замонавий миллий армияни шакллантириш йўлидаги изчил ишловлар самаралари хусусида сўз юритилди.

— Бугунги кунда армиямиз юртимиз тинчлиги ва дахлсизлигининг ишончли қалқониға айланган, — дейди “Нуроний” жамғармаси вилоят бўлими раиси Топловди Холдоров. — Ватан ҳимоячилари кунига бағишлаб ҳарбий қисм ва ўқув муассасаларида учрашувлар ташкил этилаётди, турли қўриқ-танловлар, спорт мусобақалари ўтказилмоқда. Бундай тadbirlарда Ватанни ҳимоя қилиш, унинг тинчлиги ва оёсийишталлигини сақлаш ҳар бир фуқаронинг шарафли бурчи экани таъкидланмоқда.

Тошкентда “Парламентда менинг ўрним” лойиҳасининг республика босқичи бўлиб ўтди.

Тadbirkorлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон либерал-демократик партияси томонидан ўтказилаётган «Парламентда менинг ўрним» лойиҳаси ёшларда ўзларини ўйлантираётган масалаларни ҳал этиш, бу борадаги турли ёндашувларни таҳлил қилиш кўникмаларини шакллантиришда муҳим омил бўлаётди. Ҳозирга қадар лойиҳа доирасида ўтказилган амалий семинар ва учрашувларда 8 минг нафар йигит-қиз 350дан зиёд лойиҳаси билан иштирок этди.

Тadbирда танловнинг республика босқичи иштирокчилари Олий Махлис Қонунчилик палатасининг қонунлар тайёрлаш жараёни билан танишдилар. Ёшлар манфаатларини қўлаб-қувватлаш ва ҳимоя қилишга оид қонун лойиҳалари ҳақида фикр алмашдилар.

— Танловда экология, таълим ва иқтисодий соҳаларни янада ривожлантириш борасидаги тақдирларим билан иштирок этиб, “Парламентда менинг ўрним” номинацияси ғолиби бўлдим, — дейди Жиззаҳ политехника институти талабаси Фарход Сапарниёзов. — Бу каби лойиҳалар биз ёшларнинг қонунчилик фаолияти ҳақидаги тасаввур ва билимларимизни янада мустаҳкамлашда муҳим аҳамиятга эга. Мақсадим — депутат бўлиб, эл-юрт равнақи учун хизмат қилишдир.

Ўза ва махсус мухбирларимиз йўллаган материаллар асосида тайёрланди.

“КАРЬЕРА КУНИ”

талаб ва таклиф мутаносиблигини кўрсатди

Олий таълим тизимида мутахассисларни тайёрлаш иқтисодиёт ва ижтимоий соҳа эҳтиёжларига мувофиқ тарзда амалга оширилаётгани битирувчиларни ишга жойлаштиришда муаммолар келиб чиқмаслигини таъминламоқда. Эндilikда битирувчилар талабалигиданоқ амалиёт ўташ жараёнида ўз иш ўринларини аниқлаштириб олишayпти, олий таълим муассасаларида ўтказилаётган ҳар хил тadbirlарда корхона ва таълим муассасаси ўртасидаги мустаҳкам алоқалар тufайли иш жойларига эга бўлишayпти.

— Бугун университетимизда ўтказилаётган «Карьера кuni»га иш берувчи корхона ва ташкилотлардан мутахассислар таширф буюрган, — дейди Тошкент давлат иқтисодиёт университети иқтисодиёт факультети 4-курс талабаси Иззатилла Ҳакимов. — Улар бизга ўз ташкилотларининг фаолияти ҳақида маълумот беришayпти. Мен “Ипотекабанк”да

Bitiruvchi — 2013

амалиёт ўтаганман. Банк иши билан танишман. Келгусида эса «Турон» банкка ишга жойлашишни режалаштириб турибман. Мазкур банкка танлов асосида ишга қабул қилиш бўйича резюмеларни тўлдирдим.

Ўзбекистон давлат савдо-саноат палатаси ҳамда «Микрокредитбанк» ОАТБ ҳамкорлигида ташкил этилган тadbирдан қўзланган мақсад ҳам, аслида, мазкур олий таълим муассасасини жорий ўқув йилида тугатаётган 953 нафар бакалаврият ва 529 нафар магистратура битирувчиларининг ўз мутахассислиги бўйича ишга жойлашишга қўмаклашишдир.

Шунингдек, тadbир давомида талабаларнинг инновацион бизнес йoғларини ҳаятга татбиқ этиш учун кредитлар ажратиш бўйича амалий тақлифлар ўртага ташланди.

Санобар ЖУМАНОВА,
«Ma'rifat» мухбири

КЎЗЛАНГАН МАҚСАДГА ЭРИШИЛДИ

Навоий вилоят педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институтида «Педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимида узвийликни таъминлашнинг педагогик ва психологик муаммолари» мавзусида минтақавий илмий-амалий конференция бўлиб ўтди.

Анжуманда Навоий ҳамда қўшни вилоятларнинг педагог кадрлар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш институтлари, олий таълим ва умумтаълим муассасалари раҳбарлари, профессор-ўқитувчилар, вилоят халқ таълими бошқармаси вакиллари иштирок этди.

Анжумандан қўзланган мақсад ўқитувчиларнинг касбий маҳоратини ошириш, уларга услубий ёрдам кўрсатиш ва малакаларини оширишдаги муаммоларни ҳал қилиш, шу орқали таълим-тарбия сифатини янада оширишга қаратилгани таъкидлаб ўтилди.

Шўъбаларда мутахассислар «Таълим тизимида узвийликни таъминлашнинг педагогик, психологик жараёнларини ўрганишининг таҳлилий масалалари», «Таълим тизимини ривожлантиришда таълим меҳнатининг ўрни ва унинг қўлланилиши масалалари», «Ўзлуксиз таълимнинг узвийлигини таъминлаш жараёнида бошқарувда раҳбар кадрларнинг асосий вазифалари ҳамда унинг тарихий ва ҳуқуқий асослари», «Мақтабга таълим тизимида узвийликнинг бошланғич элементлари педагогик эътибор: муаммо ва ечимлар» каби мавзулар бўйича ўзаро фикрлашиб, тажриба алмашишди.

Гулбаҳор ҲАСАНОВА,
Навоий вилоят педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти кафедра мудири

Anjuman

256 МИЛЛИАРД СЎМ ЭВАЗИГА

Миллий матбуот марказида Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан «2012 йилда инвестиция дастури доирасида амалга оширилган ишлар, жойларда бунёд этилган замонавий даволаш муассасалари ва уларнинг замонавий тиббий асбоб-ускуналар билан жиҳозланиши ҳамда 2013 йилги устувор вазифалар» мавзусида матбуот анжумани уюштирилди.

— Соғлиқни сақлаш тизимидаги муваффақиятлардан бири ихтисослашувга ўтилганидир, — деди анжуманда вазир ўринбосари Марат Хожабеков. — Айни пайтда хирургия, урология, кўз микрохирургияси, кардиология каби йўналишларда 10та республика ихтисослашган маркази ташкил этилиб, замонавий ускуналар билан жиҳозланди. Тиббиёт масканларини барпо этиш ва жиҳозлаш учун ажратилаётган маблағ микдори йилдан-йилга ортиб бораётгани ҳам қувонарли ҳол. 2009 йили бу кўрсаткич 9,3 миллиард сўм бўлган бўлса, 2012 йилга келиб, 256 миллиард сўмни ташкил этди. Жорий йилнинг биринчи декабрь ҳола-

тига кўра, 110та даволаш муассасасида қурилиш ва таъмирлаш ишлари якунланиб, жами 241,7 миллиард сўм маблағ ўзлаштирилди. 2013 йилда 143та тиббиёт маскани қуриш ва таъмирлаш режалаштирилган. Бунга 300,3 миллиард сўм маблағ ажратилиши кўзда тутилмоқда.

Матбуот анжуманида мустақиллик йилларида тиббиёт соҳасида эришилган ютуқлар ҳақида вазирликнинг матбуот хизмати томонидан тайёрланган видеофильм намойиш этилди.

Баҳодир ҲАЛИМОВ,
«Ma'rifat» мухбири

ЙЎЛ ҚОИДАСИ — УМР ФОЙДАСИ

Йўлларда транспорт воситалари кўпайиши, уларнинг ҳаракат жадаллиги, замонавий талаблар асосидаги юқори динамика ва тезлик хусусиятларига эга автомобиллар турининг ортиси бугун оддий ҳолга айланмоқда. Бу эса, ўз навбатида, йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш борасида кенг қўлмалли ишларни амалга оширишни талаб этади.

Ички ишлар вазирлигининг йўл ҳаракати хавфсизлиги бошқармаси томонидан Миллий матбуот марказида ташкил этилган «Йўлларда ҳаракат хавфсизлигини таъминлашда ахборот-коммуникация воситаларидан кенг фойдаланиш: тажриба, амалиёт ва муаммолар» мавзусидаги матбуот анжуманида мазкур масалалар атрофида фикр юритилди.

Тadbирда келгуси йили йўллардаги вазиятни узлуксиз кузатиб бориш мақсадида интеллектуал детекторлар, контролёрлар, ҳаракатни назорат қилувчи замонавий техник воситалар, видеокамера, фоторадар, фиксаторлар ўрнатилиши кўзда тутилётгани маълум қилинди.

Анжуманда йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлашда ахборот-коммуникация технологияларидан кенг фойдаланган ҳолда йўл ҳаракати воситаларининг марказлаштирилган электрон базаси, автоматизирован транспорт воситалари бўйича ягона электрон маълумотлар базаси яратилиши ва уларнинг қулайликлари борасида ҳам маълумот берилди.

Жўрабек ЖАНГИРОВ,
«Ma'rifat» мухбири

МАКТАБЛАР РЕЙТИНГИ БЕЛГИЛАНДИ

— Юқори синф ўқитувчилари ҳам ота-оналар билан ишлаш борасида бошланғич синф педагогларидек фаол бўлишса, ҳамма ўқувчиларнинг аълочи, билимдон бўлишига эришилади — деди Сергели туман халқ таълими муассасаларини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими мудири Шўкур Бурхонов 300-ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактабига ўтказилган бошланғич таълим фанлари ойланинг якуний фестивалида.

— Ойлик доирасида 530га яқин куйи синф ўқитувчилари-

нинг дарслари таҳлил қилинди. Энг намунали дарс, энг мазмунли дарс, энг яхши методика, энг яхши синф хонаси, энг яхши синфдан ташқари иш, энг яхши очик дарс, тарбиявий аҳамияти бой тadbир, энг ижодкор ўқитувчи, энг фаол жамоа каби номинациялар бўйича ўқитувчилар салоҳияти баҳоланди. Кузатувлар давомида аниқланган методик ёрдамга муҳтож дарслар ҳам тажрибали ўқитувчилар томонидан бойитилди.

Ана шундай қизгин мусо-

бақа руҳида ўтган ойлик мобайнида мактаблар рейтингини белгиланди. Унга кўра 47-, 300-, 305-мактаблар жамоаси биринчи улкини эгаллашди. Тажрибалини ўрганиш ва тарғибот қилиш, ёш ўқитувчиларга методик ёрдам бериш бўйича йўналишлар белгилаб олинди.

Албатта, ўқитувчи ижодкор, изланувчан бўлган синфда ўқувчиларнинг билим даражаси ҳам юқори бўлади.

Насиба ЭРХОНОВА,
«Ma'rifat» мухбири

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Негаки, йил номи халқимиз қалбидининг тубидаги орзу-умидларини ўзида мужассам этиб, унинг доирасида қилинаётган улғувор ишлар ниятларимизни рўйб-га чиқармоқда. Чунки отахон-онахонларимиз "омин", деб дуога қўл кўтаришганида "Тинчлик, тани сиҳатлик, тўқини-сочинлик бўлсин", дея тилак билдиришади... Ташрифи қўйилаётган "Обод турмуш йили"да халқимиз қалбидидаги эзгу дуолар ижобати бор.

Луғатни varaқлаб...

Луғатларда "обод" сўзи ободон, маъмур, хуш, ҳўб, маъмур, сўлим, тартибга солинган, ораста деган маънолар билан изоҳланган. Демак, у хароба, вайрона, деган сўзларнинг зидди.

Мустанлака юрт обод бўлмади, чунки у озод эмас. Қарамликда ким кўкаради?

шароитлари мажмуи, объектив реаллик.

"Турмуш"нинг никоҳ асосида юзага келадиган ҳаёт, эр-хотинлик деган маънолари ҳам бор: турмуш қурмоқ, турмушга чиқмоқ. 30, 40, 50 йил биргаликда турмуш кечириб келаётган жуфтликлар бор. Уларга ҳамма ҳавас билан қарайди. Аммо бир-бирини тушунмаслик, ўз жуфтини тўғри танлай олмаслик натижасида турмуши бузилиб кетаётган оилалар ҳам йўқ эмас. Шунинг учун ўзбеклар "Ўйламай қилинган турмуш тўйдан кейин бузилар", дейишади. Ва ниҳоят, "турмуш" сўзи ҳар бир кишининг яшаш тарзига бир ишора бўлиб, қандай бўлса, шундайлигини билдиради: "Унинг турмуши шу".

Президентимиз маърузасида "обод" сўзини кенг, маънода кўрамыз: **"Шуни таъкидлаш керакки, «обод» деган сўзнинг**

Агар бу кунлар маълумликда эмас, озодликда ўтган бўлса-чи? Қирқ эмас, 365 кун бўлса-чи? 21 йил бўлса-чи? Демак, мустакил яшаган ҳар бир шонли йилимиздан бир улкан шукрона китоби келгуси авлодга қолаётир. Бунга сабаб йилдан-йилга тарих тарозисининг "қилинган эзгу ишлар" палласи босиб бормоқда. Бунга Ватанимизнинг бугунги равнақи, уни ўлчайдиган рақамлар далолат.

Ана шундай рақамлар Президентимиз томонидан 7 декабрь куни тилга олинди: **"Ўтган даврда бизнинг қандай оғир қийинчиликлар, муаммо, таҳдид ва синовларни енгиб ўттишимизга тўғри келгани ҳаммамизга яхши маълум. Лекин буларнинг барчасини қарамасдан, Ўзбекистон иқтисодиёти йигирма йил давомида 3,5 баробардан зиёд ўсди.**

соат тинчлик қанча туради, ўйлаб кўрганмисиз? Унинг баҳосини нотинчлардан сўранг. Яратганга беҳисоб шукр, Юртимиз ҳаммаша тинч ва обод, шунинг учун кўнгиллар шод. Бу аслида тинчлик учун курашнинг самараси. Дунёнинг кўплаб қитъаларида содир бўлган бало-қазо ва офатлар бизни четлаб ўтади, чунки бизда эзгуликка йўналтирилган ишлар кўп, юрт тинчлиги, унинг гуллаб-яшнаши учун елиб-югурмаган одамнинг ўзи йўқ. Қурилишлар, равон йўллар, обод ва кўркем манзиллар, фермерлик равнақи, саноат ривож, демак, халқимизнинг бахту саодати — ҳаммаси тинчликка бориб тақалади.

"Обод турмуш йили"да ҳам тинчлик, оқойишталик ва хавфсизликни, фуқаролар манфаатини, миллатлараро аҳиллик ва ҳамжиҳатликни кўз қорачигидек сақлаш ва

мамлакатлари жамоалари билан кескин курашларда голиб бўлиб қайтди. Бундан фахрланмай бўларканми?

Яқинда икки фарғоналик ўсмир, футбол бўйича шу йили Эронда бўлиб ўтган Осиё чемпионати голиблари, ёш футболчилар Аҳмажон Аҳмаджонов ва Акрам Комилов билан суҳбатлашдик.

Аҳмажон — марғилонлик, Акрамжон Кўқондан. Иккаласи ҳам 16 ёшда. Акрамжон 2009 йилдан бошлаб Тошкентдаги "Бунёдкор" футбол академиясида таҳсил оляпти. Иккалови ҳам республика мусобақаларида бир неча марта голиб, совриндор бўлишган. Коллежда ўқишади.

"Жамоамиз билан 2012 октябрь ойида Эронга бориб, Осиё чемпионатида голибликни кўлга киритдик. Эрон, Жанубий Корея, Япония, Ҳиндистон жамоаларини ютдик. Эронда бир терма жамоа мурабийси телевизорга чиқиб, "Биз Ўзбекистон жамоасини 5:0га енгамиз", деди. Лекин бундай бўлмади. Биз 3:2 ҳисобида ютдик. Чунки Президентимиз, она Ватанимиз ишончи бизни қўллади", дейди Аҳмажон.

"Япония терма жамоаси билан ўйнаётганда, биз 1:0 ҳисобида ортда қола бошладик, — суҳбатга қўшилди Акрамжон. — Бир пайт қарасам, чет эллик мухлислар Ўзбекистон байроғини кўтариб, бизни қўллаб-қувватлашапти. Биз Япония жамоасини ҳам енгдик. Ана шунда мен дунёда ўзбек футболчининг мухлислари қанчалик кўпчилигини кўриб, хурсанд бўлдим".

Аҳмажон: — "Мен дунёнинг бир неча мамлақатида бўлдим. Стадионларини кўрдим, лекин "Бунёдкор"дай зўр стадионни ҳеч қаерда кўрмадим. Бизга шундай муаззам мажмуани кўриб берганлари учун Президентимизга раҳматлар айтаман".

Дарҳақиқат, мамлақатимизда ёшларни қўллаб-қувватлашга, уларнинг истеъдод ва иқтидорларини юзга чиқаришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Юртбошимизнинг ҳар бир маърузаси, ҳар бир чиқишида эртанги ёруғ, ҳеч кимдан кам бўлмайдиган келажакимизга онгли равишда қадам қўйилаётгани, бу йўлда бизнинг ҳал қатга таъна ва сунъимиз, ҳал қилувчи кучимиз ўсиб келаётган фарзандларимиз эканлиги бот-бот таъкидланяётгани ҳам шундан.

Маърузада педагогларимизни илҳомлантирувчи жуда қимматли, яъни бевоқиф бугунги ёшларимиз маънавий дунёсини бойитишга доир йўл-йўриқларни ҳам кўрамыз. Яъни ушбу нутқда фарзандларимизнинг **"... муллоқа янги ўқув тизимида юксак таълим тарбия олаётган, эски асоратлардан, қарашлардан узоқ бўлган, замонавий касб-хунарларни ўзлаштирган, мустакил фикрлайдиган, эртанги кунга интилаётган"**и қайд қилинди.

(Давоми 6-бетда.)

МАНЗИЛ ОБОД, КЎНГИЛ ШОД

Бунини ўтган асрларда яшаб ўтган бир шоир шундай изҳор қилган экан: "Одам ғам емаса, манзил ошад бўлмас, дейдилар. Ғам едим-у, лекин дилимни обод кўрмадим". Эҳтимол, шоир яшаб ўтган мамлакатда нотинчлик ҳукм сургандир, бундан унинг кўнгли озор чеккандир, шу боис ҳам "Дилимни обод кўрмадим", дея дардларини қоғозга тўккандир.

"Обод" дегани ер, майдонни чиройли қилиб, тартибга солиш маъносини бериши билан бирга, кўнгли ҳолатини ҳам ифодалайди. "Обод қилиш" дегани бошқаларни савоб иши билан хурсанд, шод қилиш, одамларга моддий ва маънавий ёрдам бериш, рағбатлантириш дегани ҳамдир.

"Обод" деган бу чиройли сўз бирор киши бошқаларни қойил қилганида айтиладиган "қойил", "тасанно", "офарин", деган маъноларни ҳам беради экан.

"Обод" сўзи инсоннинг яшаш, кун кечириш тарзи, кундалик ҳаётини ифодалайди.

"Обод" сўзи турмушга нисбат берилганида "ёрқин турмуш", "фаровон турмуш кечириш"; "турмуш даражасини ошириш" деган маънони англатади. "Яхши ишласак, ўз турмушимиз фаровон, юрт обод бўлади", деб ёзган эди марҳум ўзбек адиби Ойбек.

"Турмуш" сўзи ҳаётнинг бирор ерда, маълум вақт давомида, муайян шароитда ўтган қисми ва унинг хусусиятларини билдиради.

Турмуш — бирор халқ, миллат ва элат, ижтимоий гуруҳларга хос ҳаёт тарзи, урф-одатлар, расм ва таомиллар мажмуи. "Турмуш"нинг фалсафий маъносига эътибор беринг — жамиятнинг оддий ҳаётий шарт-

маъносини биз жуда кенг ва чуқур тушунамиз. Обод деганда халқимиз, миллиатимиз нафақат кўркем ва чиройли, шу билан бирга, тинчлик ва оқойишталик, ўзаро меҳр-оқибат, аҳиллик, фойз-барақа ҳукмрон бўлган жойларни, доимо пок ният ва соғлом интилиш билан яшашни тасаввур қилади". Демак, обод сўзи одам, жамиятнинг ишига ижобий баҳо сифатида айтилади. Ободлик табиатнинг эмас, одам(лар)нинг иши. Алқисса, бу сўзнинг маънолари кўп экан. Назаримда, бу маънолар барчаси Президентимиз маърузасидаги ушбу тавсифга худди оқ каптарлардек бориб қўнаётир.

Шукрона

Боболардан келаётган эзгу урф: меҳнат билан топган таомини еб бўлган, қўл кўтариб, шу ризқни берган, шу кунларга етказган Яратганга шукрона ўқилади. Шукронаи неъмат, манзил обод, пайғамбари ҳудого саловат, эккан-теккан бободоҳқонга раҳматлар айтилади. Бола эканмиз-да. Бу дуоларнинг узундан узоқлиги баъзан бизни зериктирарди. "Нимага бунча чўзишади-а?" деб кўярдиқ четга қараб. Энди билсак, бу дуолар бизга ҳар куни уч марта ўтилган миллий тарбия дарслари экан. Шукроналик ўзбекининг ҳеч бир замонда йўқолмайдиган, аксинча, онгио турмушига мустаҳкам ўрнашган тушунча. Ҳатто ўша шўро даврида тошдек зогора нонни бир қошиқ ёғда қайнаган ёвғонга бўктириб ичса ҳам, дўппи қийган ўзбекининг тилида «шукр» деган сўз бўлган. Келини араванда ёки тракторда олиб келиб ўтказган тўйларда ҳам халқимизнинг шукроналиги бўлган.

Глобал молиявий-иқтисодий инқироз шароитида Ўзбекистонда 2008—2012 йилларда, яъни охириги беш йилда ялпи ички маҳсулотнинг йиллик ўсиш суръати дунёдаги санокли давлатлар қаторида 8,2 фоиздан кам бўлмади.

Осиё тараққиёт банкининг маълумотлари бўйича, мамлакатимиз аҳолисининг даромадлари кейинги уч йилда 3 баробар кўпайди".

Бу рақамлар — дунё миқёсидаги эътироф бўлиб, ижтимоий-иқтисодий ривожланиши чуқур таҳлил қила биладиган мутахассислар фикри билан тасдиқланаётир. Юртимизга илгари келган 10 сайёҳдан 9 нафари "Ўзбекистон йилдан йилга чиройли бўлиб бораёпти, тез ривожланаёпти", деганини эшитаямиз. Бу чирой бизнинг кўнглиларимиз чиройидан эмасми? Бу бунёдкор халқ тафаккурининг иқтисодий, меъморий тасдиқлари эмасми?

Мамнунлик янги орзу-умидларга қанот беради

2012 йил билан хайрлашаётимиз, кадрдон билан хушлашгандек. У ростдан ҳам ҳар биримизга кадрдон бўлди, бир йиллик турмушимизга, ўй ва кечинмаларимизга гувоҳ бўлди. У барча йиллар сингари биз билан бирга яшади. Бирга орзу қилдик, бирга қувондик, бирга ташвиш чекдик. Йилнинг ҳар бир кунини бирга қилган меҳнатимизнинг ютуқ, натижалари билан тўлдирдик. Худди асалари ўз уясини бол билан тўлдиргани каби.

Буларнинг бари учун тинчлик, оқойишталик керак эди. Давлатимиз, унинг ички ва ташқи сиёсати тинчликни таъминлади. Дунёда бир

мустаҳкамлаш Ўзбекистонимизда энг муҳим, ҳал қилувчи вазифа бўлиб қолиши мўқаррар. **"Лекин қачон юрт тинч ва обод бўлади? Қачонки ҳар қайси уйда, ҳар қайси маҳаллада яшайётган одам тинчлик ва осудаликнинг қадрига етиб, уни мустаҳкамлашни, уни химоялашни ўзининг бурчи деб билса, тинчлик учун курашсагина, бу мақсадга эришиш мумкин".**

Президентимиз маърузасида мамлакатимизда қабул қилинаётган қонунлар, амалга оширилаётган ишлар Ўзбекистоннинг дунёдаги энг ривожланган демократик давлатлар қаторидан жой олишидек буюқ мақсадга қанчалик яқинлаштираётганини англаш ва баҳолаш биз учун, айниқса, муҳимлиги айтиб ўтилди. Масала яна ИНСОН ОМИЛИга, маънавиятига бориб тақалади. **"...ҳал қилувчи омилардан бири бу — ҳеч шубҳасиз, мамлакатимиз аҳолисининг онгу тафаккури ва дунёқарашда юз бераётган ўзгаришлар, унинг ҳаётга, меҳнатга бўлган муносабати, тобора ўсиб бораётган сиёсий ва ҳуқуқий маданияти, десаам, асло муболага бўлмайди"**, дея таъкидлайди бу ҳақда Юртбошимиз.

Марра бизники, Ўзбекистонники!

2012 йилда сайёрамиз аҳолиси Ўзбекистоннинг тобора машҳур бўлиб бораётган чиройли байроғига қайта-қайта назар ташлади, мадҳиямизни тинглади. Юртимиз фарзандлари жаҳоннинг кураш майдонларидан галаба билан қайтидилар. Мисол учун, ўн олти ёшгача бўлган ўсмирлар терма жамоаси Осиё қитъасининг «манаман» деган, энг кучли

(Давоми.

Боши 1-, 5-бетларда.)

Биз ким эдик?

Президентимиз маъруза-сида халқимизнинг **«Меҳнатдан келса бойлик, турмуш бўлар чиройлик»**, деган мақолини ҳаётимиз тарзига айлантириш йўлида янги йилда ҳам катта-катта ишларни амалга оширишимиз зарурлиги айтилди. Бу жуда муҳим масала. Чунки ҳалол меҳнат қилиб, турмуши чиройли бўлмаган, косамиз оқармаган йиллар ҳали эсимизда. Собиқ совет тўзимида Ўзбекистонда ҳам аҳвол шундай эди. У фаровон ва тўқ яшаши учун давлат мустақил, кучли ва мустаҳкам бўлиши керак. Келинг, бу ҳақда сўз айтишни ўша йилларнинг азоб-уқубатларини тортган — фарғоналик фахрий педагог

давлатларида ҳам ҳар уч одамдан бири умрини ижарада яшаб ўтказмоқда. Топган ойлик маошининг ярмидан кўпини тураржой учун тўлайди. Чунки ўз уйига эга бўлиш ҳар бир фуқаронинг шахсий муаммоси: «Ўзинг учун ўл, етим». Ер юзиде Ўзбекистондек ёш оилаларни уй-жой билан таъминлаётган давлатлар жуда кам, улар бармоқ билан санарли.

Шунда беихтиёр ниҳояла-ниб бораётган «Мустаҳкам оила йили»да:

— ҳукумат қарори асосида 2012-2013 йилларда ҳар бири 48 кваттирага эга 100та кўпқаватли уй қуриш ишлари амалга ошириляётгани;

— 2012 йилда 2 минг 400та кваттира фойдаланишга топширилган бўлса, келгуси йилда яна шунча кваттира қурилиши. Ана шундай уйларни сотиб

МАНЗИЛ ОБОД, КЎНГИЛ ШОД

Омонжон ака Ҳошимовга қўйиб берайлик:

— Баъзан невараларим сўраб қолишади: **«Бобо, мустақилликдан олдин ҳаёт қанча эди?»**. Шунда мен бир гап билан жавоб бераман: **«Биз эски тузумдан тешик тоғора билан чиқдик»**. Ўша йиллар алам устида мана бунақа шеърлар тўкиб, ўзимга ўзим ўқиб юрардим:

Олтин қўлдан косов

қолди,

Қозони йўқ бир ўчоқ,

Этасига аранг теғди,

Қириб олинган пўчоқ.

Яқинда ўзим туғилиб ўсган маҳалламга тўйга бордим. Болалигим ўтган кўчада биродарим хонадонини топа олмай қолдим. Сабаби, кўнанинг барча хонадонлари янгитдан қуриб битказилган.

Бизнинг пайтимизда-чи? Яхшиси, ўз бошимдан ўтган бир моҳарони айтиб берай: болалар кўпайиб, уй-жойни сал кенгайтиришга эҳтиёж туғилди. Шунда тишимнинг ковагида саклаб юрган, пешона тери билан топилган маблагимга 5 мингта гишт олиб, балого қолганман. Ишонсангиз, бу **«Ўзбошимчилигим»** учун устаска нозирига 7 кун қатнаганман. Болам тенги йигит **«Қаердан олдинг, қайси пулга олдинг, нимага олдинг, қайси машина олиб келиб берди?»** деб безори жон қилиб ташлаган.

Ана энди қаранг, замон бутунлай бошқача. Болаларим, биз уй қура олмадик, меҳнат қилиб роҳатини кўрмадик, кўнглимиздагини гапирга олмадик, улугларимизни зиёрат қила олмаганимиз, дейман уларга. Биз кўрмаганини улар кўраётганига шукр... Эски тузумнинг бўлар-бўлмас нағмаларини кўрган бир инсон сифатида овозимни баралла қўйиб айтгим келади: **истиқлол бизга ўзлигимизни қайтарди**, шу ер, шу юрт ўзимизники эканлигини аңглатди. Бундан буюн ҳеч кимга қарам бўлиб яшамаслиқни ўргатди.

Уйлар муборак!

Ҳози, XXI асрда дунёнинг айрим «манамен» деган

олишда қулай имконият яратиш учун минглаб оилаларга 15 йил муддатга мўлжалланган 210 миллиард сўмга яқин имтиёзли ипотека кредитлари берилгани;

— бунинг устига, ёш оилаларга мебель, маиший техника ва бошқа уй-рўзгор буюмларини харид қилиш учун 71 миллиард сўмдан зиёд истеъмол кредитлари ажратилганини эсладим. Ёш оилаларнинг ижтимоий ҳимоясида собит турган Ўзбекистон фуқароси эканлигидан фахрландим.

Уй-жойли бўлган минглаб ёш оилалар 2012 йилни кўзатяётиб, ҳукуматимизга ўз миннатдорлиқларини қандай изҳор қилишар экан? Агар сиз шундай имкониятга эга бўлган фуқаролардан бири бўлсангиз, нима дейишингизни билгим келади. Келинг, яхшиси, ана шундай бахтиёр педагог ҳам-касбларимиздан бири Фахриддин Умаровнинг фикрларини тинглаймиз:

— Мен уч қарра бахтлиман. Биринчидан, мен ишлайдиган Қарши шаҳридаги 1-болалар мусиқа ва санъат мактаби Президентимизнинг 2008 йил 8 июлдаги **«Болалар мусиқа ва санъат мактабларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш ва уларнинг фаолиятини янада яхшилаш бўйича 2009—2014 йилларга мўлжалланган Давлат дастури тўғрисида»**ги қарорига мувофиқ янги, замонавий бинога қўчиб ўтди.

Бунинг эшитиб, келини-нгиз: **«Дадаси, сизларнинг мактабингиз янги бинога кўчибди, қандай яхши? Лекин оиламиз-чи, қачонгача беш киши икки хонали эски уйда сиқилиб яшаймиз?»** деб гина қилгач, ростдан ҳам уйлибди қолдим. Нима қилсак экан?

Бахтимизга Президентимизнинг 2010 йил 17 июнда **«Қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар асосида хусусий уй-жой қурилиши»**

ни кенгайтиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори чиқиб, бу имкониятдан биз ҳам баҳраманд бўлдик. Қарши туманида Янги Ҳонобод мас-сиви қуриб битказилди. Янги, замонавий, барча қулайликларга эга 4 хонали уйга қўчиб кирдик. Келини-гизнинг чехраси очик, болаларимиз ҳам яйраб қолишди, уларга алоҳида хона ажратдик. Меҳмон қутсанг кут-гудек кенг хона, дам оли-шинг учун ётоқхона ҳам тай-ёр. Бу — иккинчиси.

Учинчидан, имтиёзларни ҳисобга олганда, аслида, уй нарининг қарийб 50 фоизи-ни тўладим, холос. Шу сабабли мен ҳурматли Прези-дентимизга педагогик жамо-амиз, оила аъзоларим ва ўз номимдан самимий раҳмат-ларини айтаман.

Биз — педагогларнинг вазибалари

Президентимиз маъруза-сида **«2013 йил — Обод турмуш йили»**да ўқитувчи, мураббийлар ўзларининг тарбиявий ишларида нималарга ургиб беришлари керак?» деган саволга жавоблар бор.

Албатта, аввало, устоз-мураббийларимиз ўз тарбия-вий ишларининг режалари-ни, **«Маънавият соатлари»** мундарижасини **«Обод турмуш йили»** мазмуни билан байтадиладар. Ўқувчи-талабаларга **«Ободлик»**, **«чирой-ли турмуш»** тушунчалари мазмунини янгича методлар-ни қўллаб, ҳаётий мисоллар билан тушунтирадлар.

Айниқса, йил мобайнида амалга ошириладиган **олти устувор йўналиш** мазмун-моҳиятини ўқувчилар онига етказиш ва сингдириш жуда муҳимдир. Бунда асосий ту-шунчалардан калит сўзлар сифатида фойдаланиш тав-сия этилади. Ҳар бир тушун-ча мазмунини **«Бу нимани аңглатади?»** деган савол ор-қали очиб, шарҳлаб, бир-би-рига боғлаб тушунтириб бо-риш педагоглар диққат-

этиборида туриши керак.

Биринчи йўналиш бўй-ча: тинчлик, осойишталик, хавфсизлик, миллатлараро аҳиллик ва ҳамжихатлик.

Иккинчи йўналиш бўй-ча: аҳоли фаровонлигини, реал даромадларини оши-риш. Бандликни таъминлаш. Тадбиркорликни, фермер-ликни ривожлантириш. Аниқ манзилли ижтимоий ёрдам.

Учинчи йўналиш бўй-ча: инсон саломатлигини ас-раш. Халқ саломатлигини ҳимоялаш. Замонавий техно-логиялар билан таъминлаш. Профилактика. Тиббиёт хо-димлари меҳнатини рағбат-лантириш.

Тўртинчи йўналиш бўй-ча: халқимизнинг ҳаёт кечи-риш сифати ва даражасини ошириш. Уй-жойлар қуриш. Замонавий йўл, коммуника-циялар. Тоза ичимлик суви. Коммунал хизмат муаммолари-ни ечиш.

Бешинчи йўналиш бўй-ча: маҳаллани обод қилиш. Маҳалла идорасини кўркам ҳолатга келтириш. Ўзини ўзи бошқариш тизимини та-комиллаштириш. Ижтимоий ҳимоялаш тизимини йўлга қўйиш. Маҳалланинг таъси-рини кучайтириш. Унга янги ҳуқуқлар бериш.

Олтинчи йўналиш бўй-ча: хотин-қизларнинг жамия-ятдаги нуфузини, ижтимоий фаоллигини ошириш. Уй бе-калари огирини енгил, тур-мушини фаровон қилиш.

«Обод турмуш» ибораси муҳтарам Президентимиз-нинг **«Ободлик кўнглидан бошланади»**, деган давъат-ларини эслатади. Бу давъат биз педагоглардан **обод кўнглини шахс тарбияси**га алоҳида эътибор қаратишни талаб қилади. **«Обод кўнгли-ли шахс»** деганда кишининг кўз олдида, аввало, ўзининг ва ўзгаларнинг кўнглини шод, турмушини обод қила-ётган инсон келади. Уни ўқитувчи, мураббийлар шун-дай руҳда тарбиялашган, шу даражага кўтаришган, кўнглига ободлик уруғини экишган. Унга ўз кўнглини,

уйини, маҳалласини, юртини обод қилиш эзгу иш экани-ни ўқитишган. Шунинг учун у:

• ўқиб, мусиқа тинглаб, театрға тушиб, сайр-саёҳат қилиб, кўнглини обод қила-ди.

• оиласи, устозлари, ат-рофдагилар қалбини ширин сўзлари билан шод айлай-ди;

• соғлигини жисмоний тарбия билан, соғлом тур-муш тарзи билан асраб-авайлайди;

• ҳалол меҳнат орқали кел-ган даромади билан дас-турхонини, рўзгорини бут-лайди;

• яшаётган уйини, ховли-сини тоза, эзода саклайди;

• ишини дўндириб қўйиб, бунинг орқасидан обрў-эътибор орттиради;

• шу юртга дахлдорлик ҳисси билан яшашни бахт деб билади.

Мана шундай кўнгли обод қилишларнинг ҳар кунлик иш-лари йиғилиб-йиғилиб, **турмушимизни обод қилади**.

«Обод турмуш йили»да ҳар бир синф хонаси, мак-таб обод бўлиши бизнинг касбий масъулиятимиз да-ражасини, инсонийлик қиёфамизни ҳар кун ва ҳар лаҳзада кўрсатиб туради. Демак, биз ҳам зиёли, ҳам фаол фуқаро сифатида уй-имизда, маҳалламизда, мак-табимизда кўнглимиз, сўзи-миз, ишимиз билан обод-ликнинг намунасини кўрс-атишимиз керак. Яъни, **«Ва-танни обод қилиш, инсон эр-кин ва фаровон яшайдиган ҳаёт барпо этиш орзу-ният-лари билан қундалик ҳаёти-мизни тўлдириш, уларни ҳаётимизнинг мақсадига ай-лантириш, шундай го-я ва интилишни амалга ошириш учун давлатимиз ва жамия-тимизнинг барча куч ва им-кониятларини сафарбар этиш»**га ҳар биримиз масъ-улимиз.

Чунки буларнинг барчаси миллий мафкураимизнинг бош гоёси — **«Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон жамият»** барпо этиш йўлида қилаётган эзгу саъй-ҳара-катларимиз рўёбини билди-ради. Шундай эмасми?

Мухаммад ҚУРОНОВ,
педагогика фанлари доктори

Урганч шаҳридаги 5-умумтаълим мактаби ўқувчилари билимлар беллашувининг якуний босқичида муваффақиятли иштирок этиб, республика мактаблари орасида 1-ўринни эгаллади. Юқори натижаларга эса ўз-ўзидан эришиб бўлмайти. Бунинг замирида оқилона бошқарув, интеллектуал салоҳият, залворли меҳнат ва бой тажриба ётади.

Мазкур таълим даргоҳида педагог кадрлар салоҳиятини ошириш доимий эътибордаги масала. Буни мактаб муаллимлари қўлга киритаётган натижалардан ҳам билиш мумкин. География фани ўқитувчиси Зухра Хасанова «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси» кўрик-танловининг республика босқичида иштирок этди. Вилоят босқичида эса инглиз тили фани бўйича Феруза Жабборова 2-, ўзбек тили фани бўйича Ёркиной Собирова 3-ўринни эгаллади.

Хар бир ўқув масканида, аввало, пойдевор мустаҳкам қўйилиши — ўқувчилар бошланғич таълими чуккур эгаллаши лозим. Мактабнинг Баҳром Куронбоев, Илҳом Куронбоев, Умида Собирова каби ўқувчилари болажонлар таълим-тарбиясига тамал тошини мустаҳкам қўймоқда. Улардан сабоқ олаётган ўқувчилар хар кун мактабга ошмади. Умида Собирова «Масофадан ўқитиш ва тажриба алмашиш» бораида Германияда ўтказилган ўқув-семинарда қатнашиб, малака ошириб қайтгани ҳам жамоанинг бир ютуғи.

— Дарс ўқув-тарбия жараёнининг асосидир, — дейди мактаб директори Нодира Вапаева. — Педагогик жамоамиз замонавий ахборот-коммуникация технологиялари, мультимедиа воситаларидан, электрон дарсликлар ҳамда ўқув-лаборатория жиҳозларидан фойдаланишни намунали йўлга қўйган. Ўқувчи фаолиятини назорат қилиш ва баҳолашнинг энг самарали механизмларини топиш, амалиётга жорий этиш бўйича бой тажриба тўпладик. Ўқитувчиларимизнинг педагогикага оид турли мавзулардаги методик қўлланмалари шаҳар, вилоят ва республика миқёсида ом-

малаштирилаяпти. 35 нафар ўқитувчимизнинг энг сара дарс ишланмалари электрон варианти яратилди. Қизиқарли кўргазмалар дарсларни сермазмун ва самарали ташкил этишда қўл келмоқда.

2010-2011 ўқув йилида

батлантириш кун» деб эълон қилинган. Тажрибали устоз ва интилувчан ўқувчилар турли номинациялар бўйича тақдирлаб борилади. Бундай эътибор уларни руҳлантириши, масъулиятини ошириши баробарида бошқалар қалбида ҳам изланишга, ўқишга ҳавас уйғотапти.

Фан олимпиадалари, билимлар беллашуви кўрик-танловларида тобланаётган ўқувчиларда ўзига ишонч ортиб, бўйбастларга мувофиқ билим ва истеъдодлари ҳам ўсиб бораётир.

Рўзматов география, Шахзодбек Абдукаримов тарих, Шоҳида Искандарова инглиз тили фанидан совринли ўринларга сазовор бўлди.

Зафарбек Рўзматовнинг география фанини чуккур ўрганиб, юқори натижаларга эришишида устози Зухра Хасанованинг ҳиссаси катта.

— Ўқитувчим Малоҳат Олларберганава билдирган ишонч мени доимо галабага чорлади, — дейди яна бир ўқувчи Шахзодбек Абдукаримов.

Ўқувчилар салоҳиятини на-

Maktab hayoti

дан-кунга ортиб бормоқда. Мисол учун, Гулноза Умирова 2008 йили Зулфия номидаги Давлат мукофоти соҳибаси бўлди. «Президент асарлари билимдони» республика кўрик-танловида иштирок этган Наргиза Хўжаниёзова 1 даражали, Ҳаётхон Раҳмонова, Гузайло Ўзбекова II даражали дипломни қўлга киритди.

«Ўйла, изла, топ!» интеллектуал телемуسابоқасининг республика босқичида фаол қатнашган ёшлар олий ўринини эгаллаганидан ҳам мактабда таълим-тарбия даражасини илғаш қийин эмас.

«Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми» жамғармаси томонидан ўтказилган «Келажак овози» кўрик-танловининг вилоят босқичида Расулбек Матрасулов «Ахборот технологиялари ва рационализаторлик тақдирлар» номинацияси бўйича фахрли ўринни эгаллади. Рисолат Искандарова, Шахзодбек Рўзматов, Тўхтажон Полвонова каби қобилиятли ўқувчилар «Янги авлод» болалар фестивалида грант соҳиби бўлишди. Мактабнинг «Нури келажак» гуруҳи 2011 йил май ойида Фарғона вилоятида ўтказилган «Камалак билимдонлари» танловининг республика босқичида қатнашиб, 2-ўринни қўлга киритди.

Муассасада спорт-соғломлаштириш ишлари ҳам яхши йўлга қўйилган. «Турон» футбол жамоаси вилоят мактаблари орасида етакчи ҳисобланади. Тўрт нафар ўқувчи «Хоразм ёшлари» вилоят терма жамоасига аъзо. 4-синф ўқувчиси Асадбек Матқурбонов эса қарат бўйича ёшлар ўртасида республика чемпиони.

Мактаб ўқувчилари қўлга киритган диплом ва фахрий ёрликларни кўриб, «Ҳамма мактаблар ҳам энг камида шундай бўлса...» деган ўй ўтади кўнгилдан.

Феруза ТАНГРИБЕРГАНОВА

ЭНГ КАМИДА ШУНДАЙ БЎЛСА...

«Йилнинг энг яхши мактаби» деб топишган муассасанинг ҳавас қилса арзирли жиҳатларидан бири педагоглар ва ўқувчилар орасида соғлом муҳитнинг, мактаб — оила — маҳалла ўртасида эса яқин ҳамкорликнинг йўлга қўйилганлигидир. Натижада бола тарбиясидаги бўлиқлар ўз вақтида тўлдирилмоқда, ота-оналар фарзандининг ўқиши, тарбияси тўғрисида мунтазам маълумот олиб туради. Ўқувчиларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказиши, битирувчиларнинг муносиб касб танлаши масалалари баҳамжияҳат ҳал этилади.

Ўқитувчилар орасидаги соғлом рақобат иқтидорли ўғил-қизларни аниқлаб, қўллаб-қувватлашга туртки бўлмоқда. Хар бир устоз ўқувчилари ўз фани бўйича танловларда голиб чиқишига интилади. Қобилиятли бола билан яқка тартибда ишлайди. Уни бир фанни пухта ўрганиш билан бирга бошқа фанлардан ҳам яхши хабардор бўлишга ундайди. Фанлараро боғлиқлик фан ўқитувчиларидан ҳам яқил, ҳамжихат бўлиб ишлашни талаб этади-да.

Таълим муассасасида ҳафтанинг хар дushanбаси «**Par-**

— Билимлар беллашувининг туман босқичида 32 ўқувчимиз фаол иштирок этди, — дейди тажрибали педагог Зулхумор Матқурбонова. — 4 нафари 1-, яна 4 нафари 2-ўринни эгаллади. Вилоят босқичидан муваффақиятли ўтган 3 иқтидорли ўқувчимиз республикада ҳам юқори натижаларни қайд этди. Зафарбек

моён этиш мақсадида турли тўғарақлар фаолияти ҳам яхши йўлга қўйилган. Ўғил-қизларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказиш мақсадида ташкил қилинган 19та фан тўғарагига 785 нафар, 27та мактабдан ташқари тўғаракка эса 705 нафар ўқувчи жалб этилган.

Турли-туман беллашув голибларининг сони ҳам кун-

ЖОНКУЯР МУАЛЛИМНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

Бекобод шаҳридаги 13-мактабда ўз касбининг устаси, жонкуяр муаллимлар анчагина. География фани ўқитувчиси Мавлуда Қодирова шундай педагоглардан бири. У изланувчанлиги, ташаббускорлиги, янгиликка интилувчанлиги боис ҳамкасблари орасида ҳурматга сазовор. Ёшларга ғамхўрлиги боис шоғирдлар меҳрини қозонган.

Устоз хар бир дарснинг янги педагогик технологиялар, интерфаол усуллар ёрдамида қизиқарли ўтиб, ўқувчиларнинг билим ва малакасини ошириб боради. Мисол учун, «Иқлим» мавзусини ўтаётганда болаларга «Хаво нега исийди?», «Шамол қайқандан эсида?», «Табиат ўзгаришларининг сабаби нима?» каби қизиқарли ва муаммоли саволлар беради. Ўқувчилар мустақил жавоб излаш асносида табиат ҳақидаги билимларини мустаҳкам-

лаб боришади. Турли тахмин ва талқинларга асосланган мулоҳазалар тингланади. Ўқитувчи уларнинг тўғри ва нотўғриси ахтариб беради.

Замонавий ўқитиш усуллари асосида тушунтирилган мавзунинг ўқувчилар ўзлаштириши ҳам осон кечади. Мисол учун, «Ишчан-

Tajriba

лик ролли йўни»да давлат номлари ёзилган карталардан фойдаланилади. Карточкадаги давлат пойтахтини тез ва тўғри топган ўқувчи баҳолаб борилади. «Дарс — конференция» усулида эса хар бир ўқувчи ихтиёрий равишда давлат танлайди. Сўнг ўша мамлакат ҳақида маълумот йиғишга ҳаракат қилади. Қўшимча адабиётлар ва интернет манбалари асосида аҳолиси, табиати, урф-одатларини кун-

билан ўрганади. Бу ўқувчиларнинг географик билимларини кенгайтириш билан бирга, уларда миллатлараро дўстлик туйғусини ҳам тарбиялайди.

— Мавлуда Қодированинг муваффақияти шундаки, у ўқувчиларни мустақил фикрлашга, дарсда эркин ва фаол бўлишга ундайди, — дейди мактаб директори Дилбар Абдуллаева.

Устознинг маслаҳатларига амал қилиб Сайёра Абдурахмонова, Лола Салимова, Манзура Боболева, Ибодат Шоназарова каби ёш мутахассислар ҳам касбий маҳоратини ошириб боришмоқда.

— Устозимдан кўп нарсани ўрганаман, — дейди Сайёра Абдурахмонова. — Мактабда ўқиб юрган кезларимдаёқ у кишига ҳавас қилардим. Бугун ёнма-ён ишлаётганимдан гоё бахтиёрман.

Ашуралӣ БОЙМУРОД
Тошкент вилояти

Олмазор туманидаги 190-мактабгача таълим муассасаси 320 ўринга мўлжалланган бўлиб, боғчанинг икки қаватли биноси мустақиллик шарофати билан янада кўркамлашди.

— Кадрдон боғчам билан хайрлашганимга 25 йил тўлди, — дейди собиқ тарбияланувчи Малика Жалилова. — Бу ерда тарбия олиб кам бўлмадим. Ҳамшира бўлиб халқимизга хизмат қила-

Maktabgacha ta'lim

риш кўрсаткичлари хар чоракда назорат қилиб борилаяпти. Ўтган йилги натижа 97,9 фоизни ташкил этганди. Бу йил кўрсаткичларини янада яхшиланишига ишонамиз.

Нутқида нуқсонни бор болалар билан ишлашда индивидуал

СОБИҚ ТАРБИЯЛАНУВЧИЛАР

мактабда ҳам яхши ўқияпти

япман. Ҳозир қизим Шахрўза ҳам шу ерда тарбияланаяпти. У хар тонг боғчасига шошади.

Албатта, Шахрўза сингари кичкинтойларнинг эрталабдан боғча томон ошқишида Зулфия Пўлатхўжаева, Мухайё Собитова, Дилбар Усебоева, Холида Кантакузина, Дурдона Мухаммаднова каби энагаларнинг хизмати катта бўлмоқда.

— Бу йил 26 нафар ўғил-қизни ҳудудимиздаги 22- ва 146-мактабларга кузатдик, — дейди мудира Дилором Аббасхўжаева. — Уларнинг ўзлашти-

ёндашув йўлга қўйилган. Турли гуруҳлардан ажратиб олинган 17 нафар шундай тарбияланувчи билан дефектолог Маҳбуба Эгамбердиева алоҳида шуғулланмоқда. Тарбияланувчилардан бири Абубакр «р» товушини айта олмасди. Машғулотлар натижасида бу нуқсондан бутунлай қутулди.

Қисқача айтганда, муассасада болажонлар бахтли онларини мазмунли ўтказиши учун барча шароитлар яратилган.

Камола НОСИРОВА

«SHARQ» нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси

Азиз Ватандошлар!

Барчангизни

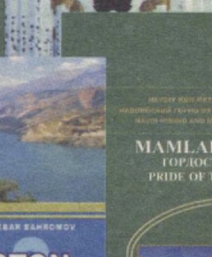
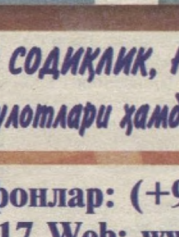
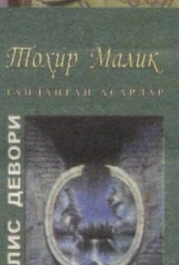
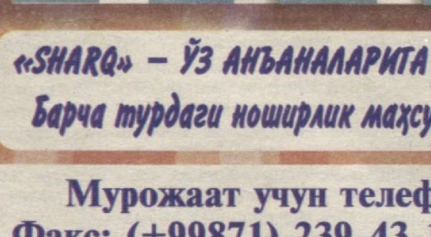
КИРИБ КЕЛАЁТТАН

ЯНТИ – 2013 ЙИЛ

билан самимий

муборакбод

этамиз!

«SHARQ» – ЎЗ АНЪАНАЛАРИГА СОДИҚЛИК, ЮКСАК ТЕХНОЛОГИЯ, ЗАМОНАВИЙ УСЛУБ!
Барча турдаги ноширлик маҳсулотлари ҳамда матбаа хизматларини тақлиф этамиз.

Мурожаат учун телефонлар: (+99871) 233-56-56; 233-47-97.
Факс: (+99871) 239-43-17 Web: www.sharq.uz E-mail: info@sharq.uz

**НИЗОМИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ
ПЕДАГОГИКА УНИВЕРСИТЕТИ**

*ректорати, профессор-ўқитувчилари ва кўпмингсонли талабалари
барча юртдошларимизни кириб келаётган
ЯНГИ — 2013 ЙИЛ
билан самимий қутлайди!*

FUNKSIYA UZLUKSIZLIGI NEGA KERAK?

yoxud «Oliy matematika» fanining amaliy mashg'ulotlarini noan'anaviy usullar yordamida o'tish modeli

An'anaviy ta'limni mazmunan yangilash va ta'lim samaradorligini oshirish maqsadida ta'lim jarayonida noan'anaviy, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash davr talabidir.

Talabalarining o'zlashtirish ko'rsatkichini ko'tarish uchun fanni o'qitishda, ma'ruza, laboratoriya yoki seminar mashg'ulotlarini yanada mazmunli, qiziqarli va tushunarli o'tkazishda interfaol usullardan foydalanish o'z ijobiy samarasini beradi. Shu bilan birga, noan'anaviy darslar jarayonida talabalar mustaqil fikrlay olish, ijodiy yondashish, izlanish, tahlil eta olishga, o'zlari xulosa qilib, o'z-o'zini hamda guruh talabalarini baholay olishga o'rgatiladi. O'qituvchi esa ularning bu faoliyatiga imkoniyat va sharoit yaratib bera olishi kerak. Bu esa o'qitish jarayonining asosi hisoblanadi.

Ushbu dars ishlanmada «Funksiyaning uzluksizligi» mavzusi misolida texnik yo'nalishdagi oliy ta'lim muassasalarining 1-bosqichida o'qitiladigan «Oliy matematika» fanining amaliy mashg'ulotlarini interfaol usullar yordamida o'tishning bir namunasi tavsiya etilmoqda.

O'quv-kalendar rejasida mavzu uchun ajratilgan vaqt: 2 soat.

Ta'limiy maqsad: talabalarga funksiya uzluksizligining ta'rif, xossalari tushuntirish va ularni berilgan nuqtalarda hamda berilgan oralikda tekshirishni o'rgatish.

Tarbiyaviy maqsad: talabalarni qo'yilgan har qanday masalaga mas'uliyatli, jiddiy munosabatda bo'lishga, qat'iylikda o'rgatish va matematika faniga qiziqishini oshirish.

Rivojlantirish maqsadlari: talabalarni mustaqil fikrlashga o'rgatish, dunyoqarashini kengaytirish, tahliliy fikrlashini o'stirish, qo'shimcha manbalar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish.

Talabaniing maqsad va vazifalari:

1. Kognitiv, idrok etish maqsadlari (nimani biladi va tushunadi?):

- funksiya tushunchasini, ketma-ketliklarning limitini va u bilan bog'liq barcha tushunchalarni biladi;

- funksiyaning limitini, uzluksiz nuqtalari va uzilish nuqtalarini aniqlashni, funksiya uzluksizligining algebratik va geometrik talqini tushunadi;
- uzilish nuqtalarining turlarini farqlay oladi.

2. Psixomotor (faoliyat) maqsadlari (nima qiladi?):

- uzluksiz funksiyaning barcha xossalari berilgan murakkab funksiyaning uzluksizligini tekshirish jarayoniga tatbiq eta oladi;

- funksiyalarni taqqoslab, ularning bir-biriga nisbatan munosabatini aniqlay oladi va ularni tahlillarda qo'llay biladi;

- o'tilgan dars mavzusining muhimligini, asosiy tushuncha va qoidalarni bayon qila oladi, ularning qo'llanish sohalari, mavzuning eng muhim jihatlari belgilay oladi;

3. Affektiv, hissiyot-qadriyatli maqsadlar (nimani sezadi?):

- funksiya uzluksizligining nega kerakligini va uning roliga munosabat bildirishni, uning ahamiyatini qaysi mezonlarga asoslanib baholash mumkinligini sezadi;
- o'rganilayotgan masalaga qiziqish bildiradi va muhokamada ishtirok etadi;

- funksiyaning uzluksiz va uzluqli nuqtalariga oid masalalarni yechishda guruh bilan hamkorlik qilishga intiladi.

Vaqt taqsimoti:

Tayyorlov bosqichi — 10 daqiqa.

Da'vat (chaqiruv) bosqichi — 20 daqiqa.

Anglash bosqichi — 40 daqiqa.

Mulohaza (fikrlash) bosqichi — 10 daqiqa.

Darsni ta'minlash.

O'quv materiallari:

- Adabiyotlar:

1. Piskunov A.V. Differensial va integral hisob kursi, T.1, Toshkent, 1991.

2. Rahimov D.G. Oliy matematika. T.1, Toshkent, 2006.

3. Demidovich I. Sbornik zadach po matematicheskomu analizu dlya vuzov. Toshkent, 2004.

- chizmachilik qog'ozlari;
- markerlar;
- yopishqoq lenta (skotch);
- 1,2,3,4,5 raqamlari yozilgan kartochkalar;
- topshiriqlar yozilgan kartochkalar;
- tarqatma materiallar;
- koptokcha.

Dars uslub: interfaol, «Qorbo'ron o'yini», muammoli va munozarali.

Mashg'ulotning borishi.

Mashg'ulot 4 bosqichda o'tkaziladi.

Tayyorlov bosqichi: O'qituvchi tashkiliy qismdan so'ng:

- talabalarga 1, 2, 3, 4, 5 raqamlari yozilgan kartochkalarni taklif etadi, ularning o'z kartochkalaridagi raqamlarga mos holda, kichik guruhlariga uyushishlari aytiladi;

- darsning mavzusi, maqsadi (kutildigan natija), o'tkazilish tartibini e'lon qiladi. Guruh sardorlariga topshiriqlar yozilgan kartochkalarni tanlash, ularni o'z guruhlarida bajarib muhokama qilishlari lozimligi, «Qorbo'ron o'yini» orqali aniqlangan guruh a'zolaridan biri hal etilgan masalani bayon qilib berishi kerakligini tushun tiradi.

O'z navbatida talabalar:

- pedagog buyruqlarini tez va chaqqonlik bilan bajaradilar;
- mikroguruhlariga uyushganlaridan so'ng, mashg'ulotga tayyor ekanliklarini bildiradilar;

- mashg'ulot mavzusi va undan kutiladigan natijalarga o'z mulohazalarini bildiradilar yoki taklif etilgan natijalar ro'yxatini tasdiqlaydilar.

Da'vat (chaqiruv) bosqichi: O'qituvchi 3-5 daqiqa davomida aqliy hujum o'tkazadi:

- 1) Funksiyaning chap limiti deganda nima tushunasiz?

- 2) Funksiyaning o'ng limiti deb nima aytamiz?

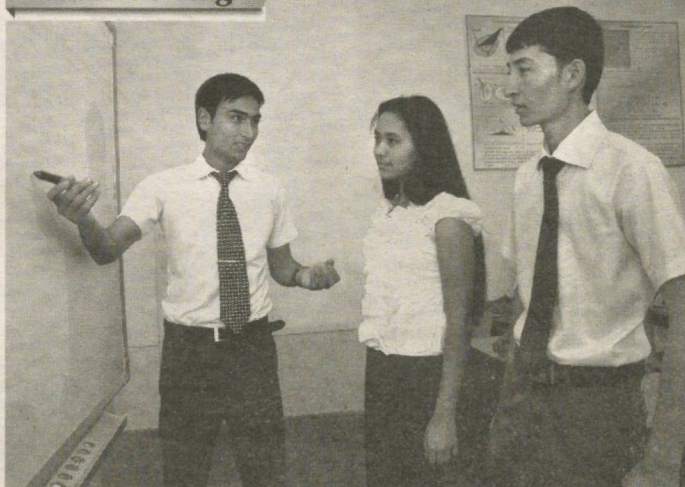
- 3) Funksiyaning berilgan nuqtadagi uzluksizlik ta'rif qanday?

- 4) Funksiyaning berilgan nuqtadagi uzluksizlik sharti qanday?

Talabalarining javoblari:

- 1) $y = f(x)$ funksiya berilgan x_0

Sinab ko'ring

nuqta va uning biror atrofida aniqlangan bo'lsin. Agar shu nuqta atrofida $\lim_{\Delta x \rightarrow 0} \Delta f = 0$ munosabat o'rinni bo'lsa, $y = f(x)$ funksiya x_0 nuqtada uzluksiz deyiladi.

2) Agar shu nuqta atrofida $\lim_{\Delta x \rightarrow 0} \Delta f = 0$ munosabat o'rinni bo'lsa, funksiya x_0 nuqtada chapdan uzluksiz deyiladi.

3) Agar shu nuqta atrofida $\lim_{\Delta x \rightarrow 0} \Delta f = 0$ munosabat o'rinni bo'lsa, funksiya x_0 nuqtada o'ngdan uzluksiz deyiladi.

4) Agar shu nuqta atrofida $f(x_0 - 0) = f(x_0) = f(x_0 + 0)$ munosabat o'rinni bo'lsa, $y = f(x)$ funksiya x_0 nuqtada uzluksiz bo'ladi.

Ekspert guruhi javoblarni baholab, har bir guruh a'zolari uchun o'zlashtirish portfoliosini to'ldirib boradi.

Anglash bosqichi:

O'qituvchi:

- guruh sardorlarini topshiriqlar yozilgan kartochkalarni tanlash uchun taklif etadi va topshiriqni kichik guruhlarida munozara qilib birgalikda bojarishni tavsiya qiladi;
- guruhlar orasida yurib, guruh a'zolariga tavsiya, maslahatlar berib boradi, savollarga javob qaytaradi. Masala yechimini guruhning barcha a'zolari yaxshilab tushunib olishi

kerakligi, aks holda, taqdimot natijasi yomon bo'lib qolish xavfi borligini tushuntiradi;

- masala uchun ajratilgan vaqt tugagach, «Qorbo'ron o'yini» o'tkazadi, ya'ni koptokchani tavakkaliga biror guruh tomonga otadi. Koptok tekkan talaba yozuv taxtasi oldiga chiqib, yechilgan masalani taqdim qilib beradi;
- ekspertlar talabalar fikrini ham e'tiborga olib, har bir guruh va uning vakili faoliyatini baholaydi;

- so'ngra shu shaklda boshqa guruhga o'tiladi. Jarayon barcha guruhlar taqdimot qilib bo'lguniga qadar davom etadi.

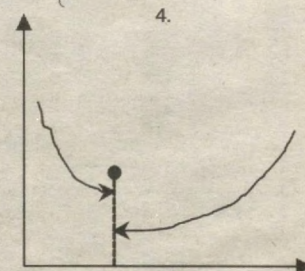
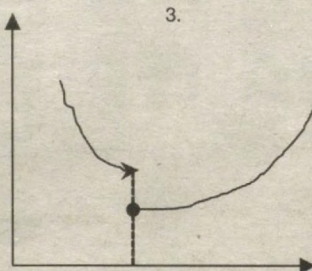
Taqdimotlar davrida o'zlashtirilishi qiyin va noaniq bo'lib qolgan tushunchalar to'g'risida fikr almashadilar.

Mulohaza (fikrlash) bosqichi: O'qituvchi funksiyaning uzluksizligi mavzusiga oid quyidagi treningni o'tkazadi:

Quyidagi funksiyalarni uzluksizlikka tekshiring:

$$1. \quad f(x) = \begin{cases} x, & \text{agar } 0 < x < 1, \\ x^2, & \text{agar } 1 \leq x < \infty \end{cases}$$

$$2. \quad f(x) = \begin{cases} x+2, & \text{agar } 0 < x < 2, \\ \frac{x^2-4}{x-2}, & \text{agar } 2 < x < \infty, \\ 4, & \text{agar } x = 2 \end{cases}$$

Javoblar baholalanib, portfolioga yozib boriladi. Dars yakunida esa portfolioda qayd etilgan barcha baholar e'lon qilinadi. So'ngra o'qituvchi darsga yakun yasab, talabalarga uyga vazifa beradi.

Davron RAHIMOV,
Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limini rivojlantirish markazi mutaxassisi,
fizika-matematika fanlari nomzodi, dotsent

Олий ўқув юртидаги илк дарсларимиздан бири — танишув соатида ўқитувчимиз Ҳалим Саидов талабалар билан бошқалардан ўзгачароқ тарзда мулоқотга киришди. Бизни кўп ҳам уринтирмадан исми-изини сўраб қўя қолди, холос. Буни қарангки, салкам элик нафар талабанинг исми элик хил тонда айтилди. Кимдир ўзини аввал исми, бошқа бирови фамилиясини, яна бири исми, фамилияси ва отасининг исмини айтиб, таништирди. Уша пайт мен ўзимни қай йўсанда, “Моҳигул Қосимова” ёки “Қосимова Моҳигул” тарзида таништирилганимни эслаб олмайман-у, аммо домлаамизнинг мазкур кичик психологик машғулотида сўнг аввал исми, сўнгра эса фамилияни айтиб таништирадиган, қораламаларим тағига ҳам шу тарзда қайд этиб қўядиган бўлиб. Энди ўйлаб қарасам, домла учун бизнинг кимлигимиз аҳамиятсиз (биринчи учрашувдаёқ ҳамма талабалар исмини эслаб қололмасди), аммо шахс сифатида камолга етишишимиз, бунинг учун авваламбор ўзлгимизни англашимиз ва ўзимизга бўлган ишончни орттиришимиз лозим экан.

БИР ҲАРФЛИ ИСМЛАР

ёхуд инсонга ҳурмат нимадан бошланади?

Демак, исмингизга (биринчи галда ўзингиз томондан) кўрсатилган ҳурмат бир кун келиб сизни юқори поғоналарга олиб чиқиши мумкин. Ишонмасангиз, психологлар (Дейл Карнеги китобларида ҳам шунга ўхшаш фикрлар бор) томонидан тавсия этиладиган қуйидаги машғулоти-ни синиб кўринг. Бунинг учун кўзга қаршига келиб, қўларингизни бир неча сонияга юмасиз. Фикрларингизни жамлаб, ўзингизни орзу қилганингиз муайян соҳа киши-си ёки раҳбар сифатида тасаввур этасиз, қўларингизни очиб, ишонч билан чиройли талаффузда аввал исмингиз, сўнг фамилиянгизни айтасиз. Масалан, Сирожидин Лутфуллаев ёки Мафтуна Лутфуллаева тарзида. Машғулот давомий, ҳеч бўлмаганда, кунига бир маротаба такрорланиши керак. Тез орада ўзингизга қандайдир ижобий томонга ўзгариши сезасиз. Қарабсизки, беихтиёр шу номга (исм-фамилиянгизга) муносиб бўлишга ҳаракат қиласиз, ўз эстингизда янада кўпроқ ишлайсиз, берилган топшириқларни вақтида бажарасиз. Ҳатто сизга юклатилиши мумкин бўлган вазифаларни ҳам олдиндан бажаришга одатланасиз. Сизнинг бу меҳнатингиз эса, албатта, рағбатлантирилади.

Тахририятларга келадиган хатларда муштарийларнинг исми кўп ҳолларда тўлиқ кўрсатилмайди. Исмининг бош ҳарфи ёзиб қўйилади, холос. Масалан, А.Хайридинова тарзида. Тахририят ходимлари гойибона суҳбатдошларини исмини, кимлигини билдишга ҳақли. Негаки, улар сиз юборган материални қайта ишлаб, босиб чиқариш учун тайёрлашга масъул. Ўйлайманки, мақолангиз ёки шеърингиз асарингиз тағида муаллифлигингизни акс эттирувчи биргина ҳарф эмас, исмингизнинг тўлиқ ёзилганини кўриш сиз учун ҳам мароқли. Масала бир томонлама ёндашмаслик учун босма оммавий ахборот воситалари — газета

ва журналларда ҳам худди шу сингари ҳолатлар кўп учрашини таъкидлаш ўринли. Ҳатто профессионал журналларда, олимлар томонидан ёзилган материалларда ҳам фамилияни тўлиқ, исми эса биргина ҳарф, яъни исмининг бош ҳарфи билан ёзиб ҳоллари учрайди. Ҳатто сўнгига ҳам муаллиф исми биргина ҳарф билан қайд этилади. Бу билан кимдир айблаш ёки ҳамкасбларимни танқид қилиш ниятини йўқ. Аксинча, бизгача қолип сифатида шаклланиб қолган мазкур “қоида”ни бузиш вақти етганлиги, эҳтимол, демоқчиман.

Ҳеч ким йўғида, биров эшитмайдиган қилиб, секингина ўзингизни биргина ҳарф ёки товуш билан атаб кўрингчи. Эриш туюлдики? Энди эса атрофдагилар, ҳамкасбларингиз, дўстларингиз, қариндош, ака-ука ва опа-сингилларингиз сизни Азиза эмас, “А” дея чақирганини тасаввур қилинг. Гапниям оласанда, дейсизми? Ундай эмас. Менинча, айна айтиладиган, эътибор қаратиладиган гап бу! Ҳа, айтганча, расмий ҳужжатларда ҳам «ичроқчи: Ш.Солиқов, расмлик қилувчи: Б.Холиқов; қарор қилади: Т.Жалолов, бош муҳаррир: С.Жўраев» тарзида қўлланилади. Айрини манбаларда ҳатто «А.Навоий», “З.М.Бобур”, “М.Улуғбек”, “А.Темур” каби битикларга кўзингиз тушиб, ҳунобингиз ошади.

Фикрларим нечоғли тўғри, билмадим-у, аммо бу ҳолга тилшунослар, олимлар, ёш тадқиқотчилар, илмий изла-ниш олиб борувчилар эътибор қаратишларини истардим. Ўйлайманки, мутахасссларнинг бу борадаги изланишлари жамиятда исмларга — инсон шахсига тўғри муносабатда бўлиш маданиятини шакллантиришга ёрдам беради.

Қайсидир газета саҳифаларида ўқиганим бор. Унда ёзилишича, корейсларнинг ҳар учдан бирининг исми Ким, фамилияси эса, Ли экан. Қизиқ, бунинг сабаби қайсидир шахс тарихи ёки тақдири

билан боғлиқмикан? Ёки бўлмаса, уларда исм шунчалик танқисми? Шундай бўлсая?! Шукрки, бизда ундай эмас. Ўзбек тили бой. Исмлар кўп. Уларнинг (айримларини ҳисобга олмаганда) ҳар бирининг муносиб келиб чиқиш тарихи ва маъноси бор. Ўзбек исмлари ҳақида анча-мунча китоблар ҳам ёзилган. Масалан, “Киши номлари имлоси” (Тошкент, 1970), “Ўзбек исмлари имлоси” (Тошкент, 1972), “Ўзбек исмлари” (Тошкент, 1991), “Исм чиройи” (Тошкент, 1991) ва бошқалар. Уларнинг аксарияти, хусусан, номлари

келтирилган китоблар филология фанлари доктори, профессор Эрнст Бегматов қаламига мансубдир. Муаллифнинг яна бир китоби борки, у мустақиллик йиллари, 1998 йили “Ўзбекистон миллий энциклопедияси” давлат илмий нашриёти томонидан чоп этилган. Ундан 14 минг 600га яқин ўзбек исмлари ўрин эгалаган. Мазкур китобнинг сўнгсўзида: “Чақалоққа кўркам, намунали исмларни танлашга интилиш яхши, албатта, — дейилади. — Лекин ўзбекларда исм танлашнинг кейинги пайтларда юзага келган баъзи хусусиятлари бирёқламалikka, фақатгина “чиройли”, “кўркам” номлар орқасидан қувиб кетиш тилимиздаги исмлар бойлигининг миқдоран камайишига, бола-ни номлаш расм-русумларининг сийқалашуви, тилда бир хил ўхшаш исмларнинг кенг тарқалишига, натижада жамиятда бир хил исм билан аталувчи шахслар сонининг кўпайиб кетишидек салбий ҳолга олиб келади.”

Турк адиби Рашод Нури Гунтегиннинг “Чолиқуши” романи деярли барчамизга таниш. Асарда бир эпизод бор. Фарида Зайнилар қишлоғидаги мактабга ўқитувчи бўлиб боради. Ўқувчиларнинг исмини биллиш мақсадида уларни гапга солади. Улар “анча ноз қилишгандан, тортингангандан” сўнггина отларини айтишга рози бўлишади:

- Захро...
- Ойша...
- Захро...
- Ойша...
- Захро...
- Ойша...

Вой худо! Бу қишлоқда Захро билан Ойшалар мунча кўп экан!..

Фаридани ажаблантирган бу ҳолат, табиийки, китобхонни ҳам қизиқтириши табиий. Нега қизларнинг ҳаммаси фақатгина икки исм билан номланганини изоҳлаш учун бошқа пайт имкон топилар. Ҳозир эса, келинг, биз ҳам бу парчанга Фарида сингари енгилгина ҳазм қилиб қўя қоламиз: “Бу ерда ҳеч кула-

Millat mulki

диган нарсга бўлмаса ҳам, миямга қизиқ ўйлар келди. Масалан, инспектор келиб, ўқувчиларим билан танишмоқчи бўлса, “Синфда тўққизта Ойша билан ўн иккита Захро бор”, дейман-у, қутуламан. Сўнгра дарсни осон олиб бориш учун ҳамма Ойшаларни синфнинг бир тарафига, Захроларни иккинчи тарафига ўтказиш мумкин. Ёки бундай қилса ҳам бўлади, масалан, тўп ўйнатганимда (танаффус маҳалларида қизчаларни боғда, албатта, ўйнатиб, бахрла-

Йўлда НИМАЛАР БЎЛМАЙДИ...

Биз машинасига ўтирган киракаш ҳайдовчи яна ҳамроҳ топиб келди: қиз ва йигит. Қўл ушлашиб олган. Йигит: «Ҳозир қайтамыз», деди-ю, икковлон панароққа ўтиб кетишди. Кўп ўтмай яна қўл ушлашиб қайтишди. Йигит қизни кузатиб қўйишга чиққан экан...

Йўл бўйи кўп жойда тўхтаб ўтди. Кимларни ва нималарнидир кутдик. Манзилга анча кеч — ярим тунда етиб боришимиз аниқ бўлди. Табиийки, аввало, ўша қизни уйига ташлаб қўйиш керак.

Дарвоза очилиб, қизнинг онаси чиқди-ю, ҳайдовчинини уришга кетди: «Қанақа одамсиз, ўзи? Юрагим ёрилай деди-ку!..». Боласини интиқиб кутиб хавотир олган онанинг аҳволини ту-

Afsus...

шунди, чоғи, ҳайдовчи узр сўраган бўлди: «Йўл узоқ. Анча кутишга тўғри келди. Сизни ҳам хавотирга қўйдик...». «Нега телефон қилиб қўймайсиз?» — энди ошкора ўшқирришга ўтди аёл. Гапи ўзига таъсир қилди, шекилли, қизига юзланди: «Нега телефон қилиб айтиб қўймайсиз?». «Телефонимнинг заряди...». Қиз гапини тутатар-тутатмас, аёл яна ҳайдовчига сапчиди: «Уйингга телефон қилиб қўй, деб айтмайсизми? Қаерликсиз? Қайси мактабини битиргансиз? Сизга ўргатишмаганми?». Аёл ҳайдовчинини тинимсиз сўроққа тутарди. Ҳайдовчи босироқ киши экан, яна узр сўраб вазиятни юмшатишга ҳаракат қилди. Аёл яна нималарнидир минғирлаб дарвозани ёпди.

Биз ҳайрон эдик. Йўл-йўлакай қиз ким биландир гаплашиб келган, «Ҳали етмадим», «Оз қолди», «Келиб қолдик», деб тушунтириш берарди. Энди эса... индамай кириб кетди. «Чанқовбосдига муздай сув олиб чиқсангиз, яхши бўларди», деган ҳамроҳ аёлга берган вазъада ҳам эсидан чиқди. Биз қизини фаришта қилиб кўрсатаётган жонсарақ онани озми-кўпми тушунар, ўзини онаси олдида фариштадай тутайтган қизни эса ҳеч тушунмасдик...

Ҳаётимизнинг бир бўлагига айланиб улгурган замонавий ахборот технологиялари ҳам жиҳатидан тобора кичрашиб, имкониятлари эса кенгайиб бормоқда. Бир пайтлар бутун бошли хоналарни эгаллаган компьютерлар бугун чўнтагингизга осонгина сиғиб кетадиган ҳолатга келди. Катта ҳажмли маълумотларни сақлаш, ташиш ва узатиш воситаси ҳисобланган USB-флешкалар ҳам ашундай босқичларни босиб ўтиб, бугунги кунда ўзига хос митти кўринишга ва катта миқдордаги рақамланган ахборотларни ташиш имкониятига эга бўлди.

байтдан 4 терабайтгача етди. Хотиранинг ортиши билан биргаликда флешкаларнинг ҳажми ҳам кичрашиб борди. «Intel» компанияси расмий сайтининг хабар беришича, 2010 йили «Intel» ва «Micron» компаниялари 3 битли NAND типидagi 25 нанометр технотехнологияли флеш-хотира ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Бу эса флешкалар ҳажми кичраиб, хотира имкониятларининг кескин ошишига олиб келди. 8 гигабайтгача хотирага эга шу каби чиплардан асосан USB-флешкалар, карта-хотиралар, смартфонлар, турли аудиоускуналарда фойдаланиш кўзда тутилган эди.

2011 йилда келиб эса бу туркум флеш-хотиралар 20 нанометргача кичраиб, ахборот сақлаш сизими 128 гигабайтга етди. Шу йилнинг августида эса «Transcend» компанияси USB

Флешка сотиб олишда нималарга эътибор қаратиш лозим?

Тўғри танлов ҳар доим истеъмолчи фойдасига хизмат қилади. Бироқ, кўпчилик флешка ҳақидаги зарур маълумотларга эга эмас. Флешка сотиб олишда унчалик юпқа бўлмаган, мустаҳкам корпусли, қалпоқчалисини танлаганингиз маъқул. Таркибида қанчалик металл бўлса шунча яхши. Кўпчилик қимматбаҳо флешкалар корпусининг ички қисмида қўшимча силиконли герметик қобиқ мавжуд бўлиб, улар флешканинг янада мустаҳкамлигини таъминлайди. Маҳсулот қанчалик арзон бўлса, уни ҳимоя қилувчи, мустаҳкамлигини таъминловчи қатламлари, тезкорлиги, узок фойдаланишга хизмат қилувчи

лумотларнинг ўчиб кетишига сабаб бўлиши мумкин.

Магнит майдонига таъсирчанлиги юқори бўлгани боис флешкани мобил телефони билан ёнма-ён қўймаслик керак.

Ҳар доим флешкани қурилмалардан узиш учун уни хавфсиз узиш усулидан фойдаланинг. Бунинг учун компьютер экранининг пастки қисмида жойлашган қурилмалар панелидаги «флешка» белгиси устига сиққончанинг чап тугмасини босинг. Унда кўринган наватдаги ойначанинг устига яна бир бор босинг.

Флешкадан фойдаланиш жараёнида уни компьютердан бирдангина узиб олмаг. Бу ундаги маълумотларнинг ўчиб кетишига сабаб бўлиши мумкин. Агарда маълумотлар хотирага жойланган вақтда флешка компьютер-

ХОТИРА ҚУРИЛМАЛАРИ СИҒИМИ

Мазкур қурилмалар 2000 йилларда ўзининг қулайлиги, маълумотларни осонгина кўчириши ва катта ҳажмли ахборотларни таший олгани (512 Кбдан 1 терабайтгача) сабаб тез омалашди. Бугун уларни турли шакл ва кўринишларда учратиш мумкин. Совға учун мўлжалланган қизиқарли, оригинал шаклдан тортиб, қўшимча қурилмалар (масалан, пичоқчи, бармоқ изларини текширувчи) турларига яратилган.

Иш фаолияти ахборот билан боғлиқ касб эгаларининг энг яқин иш қуролларидан бири — флешкаларнинг дастлабки кўриниши илк бор «Toshiba» компанияси ҳолими Фулзи Масуока томонидан 1984 йили кашф этилган. «Wikipedia» электрон манбасида келтирилишича, илк NOR типидagi флеш-чиплар 1988 йили «Intel» компанияси томонидан ишлаб чиқарила бошлаган. NOR бевосита микропроцессорлар хотираси сифатида қўлланилиб, асосан кичик ҳажмли ёрдамчи маълумотларни сақлашда ишлатилади. NAND микропроцессорлари эса катта ҳажмли ахборотларни ҳам сиғдириш имкониятига эга.

Флешка ишлаб чиқариш саноатида 2005 йили «Toshiba» ва «SanDisk» компаниялари 1 гигабайтли NAND-чипларни намойиш этиб, кучли рақобатни вужудга келтирди. «Samsung» компанияси эса 2006 йили 4 гигабайтли чиплар билан юқори технологияларга иштиёқманд кишиларни ҳушнуд этди. 2007 йил сўнгига эса мазкур компания NAND типидagi янги MLC-чипларни ишлаб чиқаришга бел боғлади. Унинг қуввати 8 гигабайт бўлиши белгиланди. 2009 йилда эса бу кўрсаткич 32 гигабайтга етди.

2010 йил июнь ойида «Toshiba» 128 гигабайтли чиплар ишлаб чиқарилишини эълон қилди. Бир вақтингиз ўзида 64 гигабайтли флешкалар ҳам ишлаб чиқарила бошланди. Бу борадаги рақобат натижасида 2007 йилдан бўён флешкалар хотираси 512 мега-

килобайтдан — терабайтгача

3,0 стандартлари асосида ишловчи 2 терабайтли флешкаларни ишлаб чиқаришни йўлга қўйди.

Одатда флешкалар компьютерга USB интерфейси орқали уланади. Бунинг ўзига хос камчиликлар мавжуд. Энг асосийси шундаки, ахборотларни узатиш тезлиги паст. Тезроқ узатиш учун eSATA портлари зарур. Яқинда «Walton Chaintech» компанияси ана шундай интерфейсга эга флешкаларни ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. www.chaintech.com.tw манбасида келтирилишича, ушбу янги тур флешкаларида маълумотларни ўқиш тезлиги сониясига 90, узатиш тезлиги эса сониясига 50 МБни ташкил этиб, оддий флешкалардан икки баробар тезроқ ишлаши эътироф этилмоқда. Янги ускуна 32 ва 64 гигабайтлик ҳажмда ишлаб чиқарилмоқда. Конструкторлар томонидан қурилманинг USB порти билан биргаликда ишлаб чиқарилгани фойдаланиш имкониятини янада кенгайтирди.

2011 йилда россиялик мутахассислар бир марта фойдаланишга яроқли бўлган флешкаларни ишлаб чиқариш ҳақида эълон қилишди. Оддий картондан ясалиши кўзда тутилган флешкалар 4, 8, 16 гигабайт ҳажмли маълумотларни бир марта ёзиб олиши билан оддий дискларни эслатади. Мазкур флешкалар кичик, енгил, қулай ва арзонлиги билан алоҳида ажралаб туради.

«Samsung» компанияси флеш-хотира қурилмалари ишлаб чиқариш бозорининг 31 фоизига эгаллик қилиб, 2008 йилда етакчилиكنи кўлга олди. «Toshiba» компанияси эса бу бозорда 19 фоиз улуш билан иккинчи ўринни эгаллади. Шунингдек, «Intel», «Hynix» ва «Micron Technology» компаниялари ҳам ушбу қурилмаларни ишлаб чиқариш бўйича юқори ўринларни эгаллаб, рақобат муҳитида турли-туман янги технологияларни яратиб келмоқда.

IC Insights таҳлилчиларининг маълум қилишича, ўтган 2011 йилда NAND ва NOR типидagi флеш-хотиралар саноати 2 фоизга ўсиб, йиллик 30,4 млрд. АҚШ доллари миқдорида маҳсулот сотилишига эришилди. 2012—2017 йиллар давомида бу кўрсаткич йилга 17 фоизгача кўтарилиши айтилмоқда.

қўшимча ускуналари шунчалик каммайиб боради.

Айрим флешкаларнинг нотўғри ишлашида инсон омили ҳам муҳим роль ўйнайди. Флешка ишлаб чиқаришда усталар тажрибасизлик ёки эътиборсизлик оқибатида асосий платани порти-шлейфига улашда хатога йўл қўйди. Натижада биринчи уринишдаёқ флешка секин ёки камчиликлар билан ишлаши мумкин. Бундай ҳолнинг келиб чиқмаслиги учун сотиб олишда уни яхшилаб текшириб, маълумотларни ёзиш ва ўқиш тезлигига алоҳида эътибор қаратинг.

Флешкалардан қандай фойдаланиш керак?

Ушбу воситалар енгил, олиб юришга қулай ва шовқинсиз ишлайди. Бугунги кунда улардан нафақат компьютерлар, балки замонавий телевизорлар, DVD қурилмаларда ҳам кенг фойдаланиш мумкин. Кам энергия талаб қилиши (CD, DVD ва қаттиқ дискларга нисбатан), юқори диапазонли ҳароратда ҳам самарали иш фаолиятини сақлаб қолиши билан афзал. Турли механик таъсирларга чидамли. Ахборотларни автоном тарзда 5 йилгача сақлаб туради. Шу билан бир қаторда ушбу қурилмаларнинг ўзига хос камчиликлари ҳам мавжуд. Маълумотларни ёзиш тезлигининг нисбатан пастлиги, аynиқса, қиш фаслида электр зарядлари ҳамда радиацияга таъсирчанлигини айтиш мумкин.

Флешкаларнинг турли ташқи таъсирлар оқибатида тезда ишдан чиқшининг олдини олиш учун юқори қувватли электр зарядлари, намлик, механик таъсирлардан асраш зарур. Қаттиқ зарбалар таъсирида флешкада микроёриқлар пайдо бўлиши, қурилмалар ўрнидан силжиши, кварцли резонаторнинг майдаланиши рўй бериши мумкин. Бунинг учун флешкаларни беҳосдан тушириб юбориш, босиб олишдан эҳтиёт бўлинг. Яхшиси, мустаҳкам ғилофда сақлангани маъқул. Компьютерга улаган ҳолатда унга тегиб кетиш, буйруқларни кетма-кет, устма-уст юклаш ҳам носозликка сабаб бўлади. Агар флешканигиз сувга тушиб кетса, уни аввало мутахассисга кўрсатинг. Чунки, нотўғри хатти-ҳаракатлар флешканинг яроқсиз ҳолга келишига, маъ-

дан узилган бўлса, унда турли муаммолар пайдо бўлиши аниқ. Бундай пайтда уни тўлиқ тозалаш олганингиз маъқул. Бироқ, бунда флешкадаги маълумотларни тўлиқ нусха олишни унутманг.

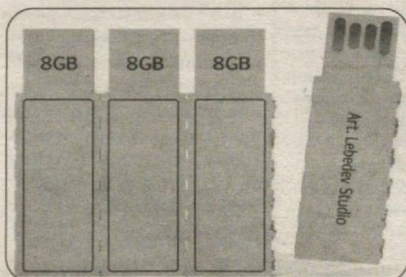
Флешкани компьютерга операцион тизим тўлиқ ишга тушганидан сўнг унинг. Акс ҳолда компьютернингиз уни «ўқимаслиги» мумкин.

Кўпчилик фойдаланувчилар компьютер вирусларидан азият чекишади. Кучли антивируслар бу каби муаммоларни ҳал қилишда ёрдам берса ҳам, эҳтиёткорлик фойдалан ҳоли эмас. Баъзи вируслар флешкадаги маълумотларни ўчириб юбориши ҳам мумкин. Шунинг учун вируслар билан зарарланган компьютерларга флешканигизни улашда эҳтиёт бўлинг.

Замонавий флешкалардан 1,5-2 йил давомида фойдаланиш мумкин.

Флешкага ташқи таъсирлар сабабли зарар етган тақдирда операцион тизим билан боғланишда хатоликлар вужудга келиб, компьютер экранида «номаълум қурилма» ёки «диск юритувчига қурилмани жойлаштиринг» сингари огоҳлантирувчи сигналлар пайдо бўлади. Бундай пайтда оддий усул билан флеш-хотирага улашни имконсиз. Аммо маълумотлар флеш-хотирада сақланиб турган бўлади. Маълумотларга эга бўлиш учун эса мутахассисга мурожаат қилиб, зарур қурилмалар ҳамда флешка моделига мос равишда махсус дастурлар ёрдамидаги улардан нусха олиш мумкин. Мутахассисларнинг таъкидлашича, замонавий флешкалар хотирасидан ўчириб юборилган маълумотларни 95 фоизгача тиклаша, 70 фоизгача носозликларни бартараф этса бўлади.

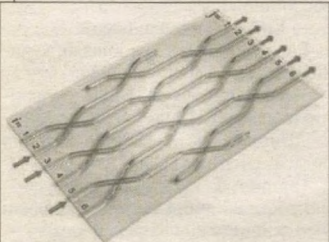
Санжар РУСТАМОВ
тайёрлади.

КУЧЛИ КВАНТ
КОМПЬЮТЕРИ
ЯРАТИЛДИ

Халқаро физик-олимлар гуруҳи дунёдаги ilk фотон квант компютерини яратишга муваффақ бўлишди. Таъкидланишича, ҳисоб-ки-тобда у аънавий компютерлардан бир неча маротаба кучлироқ экан. Тадқиқот тўғрисидаги хабар «Science Now» журналида эълон қилинди.

Янги қурилма микроchipда жойлашган ўзаро кесишувчи бир неча шиша тўлиқ узаткичдан иборат. Кесишув жойларида фотонларнинг ўзаро алоқага киришиши компютернинг ишлашини таъминлайди. Ҳозирча у тўлақонли квант компютери эмас, негаки, қурилмадаги амаллар яқка фотонлар боғланиши асосида кечади.

Бу каби ула-нишни энг содда шахсий компютерда ҳам амалга ошириш мумкин, бироқ фотонлар микдори кўпайиб кетмаслиги зарур. Фотонлар қанчалик

кўп бўлса, масаланинг яқиний натижасини ҳисоблаш жараёни ҳам тезлашиб боради.

Айни пайтда қурилма камчиликлардан холи эмас: ҳозирча ундан фақат бир масалани ечишдагина фойдаланиш мумкин. Бироқ шунга қарамасдан, олимлар келажакда қурилма имкониятларининг ошишига ишонч билдиришмоқда.

Одатий квант ЭХМни яратишда кўпинча ионлашган атомлар ишлатилади, ҳисоб-ки-тоблар эса спинларни ўзгартириш йўли билан амалга оширилади. Квант компютерларининг аънавий компютерлардан асосий фарқи — улар бир вақтнинг ўзида турли ҳолатда бўла олади ва уларда ҳисоб-ки-тобларни кетма-кет эмас, бир вақтнинг ўзида бажариш мумкин.

Компютер ҳозирча биргина вазифа — матрица перманентини ҳисоблашга мослашган. Олимлар ушбу квант компютеридан илҳомланиб, яқин келажакда унинг янада тақомиллашган кўринишини яратишни режалаштиришмоқда.

АНТАРКТИДА
ТЕЗРОҚ ИСИЙ
БОШЛАДИ

Сўнгги ярим аср ичида Антарктидада қутилганидан ҳам кучлироқ исийш кузатишмоқда. Агар ҳаммаси шу зайдда давом этса, улкан муз қалқонининг эриши денгиз сатҳининг кескин кўтарилишига сабаб бўлиши мумкин. Олимларнинг бу

борадаги тадқиқотлари натижаси «Nature News» журналида чоп этилди.

Тадқиқот муаллифларининг сўзларига кўра, Фарбий Антарктидада марказидаги илмий станция ҳарорати 1958 йилдан бери 2,5 С даражага ошган. Бу аввал башорат қилинганидан икки маротаба кўпроқ. Қисқача айтганда, ушбу минтақа Ернинг энг тез қизийётган бурчақларидан бирига айланмоқда.

Муз қалқоннинг асоси сув остида жойлашган ва айни шу сабабдан, унинг эриб кетиш хавфи анча юқори. Мутахассисларнинг башоратига кўра, музтоғларнинг эриши оқибатида бир неча минг йил мобайнида денгиз сатҳи 3 метр ва ҳатто ундан ҳам юқорироқ кўтарилиши эҳтимоли бор.

Фарбий Антарктида музликларининг эриши билан боғлиқ глобал исийш назарияси атрофидаги баҳс-мунозараларга чек қўйиш мақсадида Дэвид Бромвич бошчилигидаги Огайо штати университети олимлари «Бёрд-стейшн» аванпостидан 1950 йиллардан буён ҳарорат ва об-ҳаво шароитига оид маълумотларни қўлда ва автомат қурилмаларда қайд этиб бوردилар. Шунга қарамасдан, мазкур об-ҳаво «солномалари»да ҳам бўшлиқлар ва хатолар етарли. Бромвич ушбу ахборотни компютер таҳлили асосида қайта ишлаб, текшириб чиқди.

Янги тадқиқот натижаларидан аниқ бўлдики, исийшнинг асосий қисми 1980 йилларга, яъни сайёранинг қизиши тезлашган пайтга тўғри келади. Шундан сўнг Фарбий Антарктида об-ҳавосида гайритабиий ҳолатлар кузатила бошланди. 2005 йил ёзида унинг ички қисми жуда исийб, устки қисмидаги музлар ҳам эриган. Олимлар бу ҳолинг кучайишидан хавотирда. Уларнинг фикрича, мазкур ҳодиса бир неча ўйилликдан сўнг содир бўлиши ҳам мумкин экан.

В.ҚАРШИБОВЕВА тайёрлади.

JUMLADA JAHON

yangilidan xabarlar

Германиянинг Кассел шаҳрида нишонланган ака-ука Гримм эртақларининг 200 йиллигига бағишланган тантанавда эртақлар ilk маротаба тўплам шаклида чоп этилгани маълум қилинди.

Нигериянинг жанубий қирғоғида қароқчилар томонидан Италиянинг «Augusta Offshore» нефть компаниясига тегишли «Ассо-Вентуно» кемасининг тўрт нафар экипаж аъзолари (учтаси Италия фуқароси ва биттаси украиналик) ўғирлаб кетилган.

Мьянмада бортида чет эл фуқаролари бўлган самолётнинг аэропортдан унча узоқ бўлмаган Шан миллий округида ҳалокатли қўниши оқибатида 11 нафар жабрланганлар (шулардан тўрттаси чет эл фуқароси)нинг барчаси касалхонага етказилган, дея хабар беради «France-Presse» ахборот агентлиги.

АҚШнинг Пенсилвания штатида бир аёл ва уч эркакнинг ҳаётига зомин бўлган отишма сабаблари ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари томонидан ўрганилаётгани маълум қилинди.

Президентимизнинг «Умумтаълим мактабларини дарсликлар билан таъминлаш тизимини такомиллаштириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»-ги ва «Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузурида Республика мақсадли китоб жамғармаси ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида»-ги қарорларига асосан Республика мақсадли китоб жамғармаси фаолияти йўлга қўйилгач, бюджет ва бюджетдан ташқари манбалардан

молиявий ресурслар бирлаштирилди, мазкур маблағлар ҳисобидан умумтаълим мактаблари учун дарсликлар ва ўқув-методик қўлланмаларни чоп этиш, етказиб беришнинг узлуқсиз тизими шакллантирилди. Натижада умумтаълим мактабларида таълим олаётган 4 миллиондан ортиқ ўқувчилар ҳар йили дарсликлар билан тўлиқ таъминланаётди.

Қувонарлиси, ижара дарсликлари нарҳини арзонлаштириш ва шу билан аҳолини ихтимоий қўллаб-

қувватлаш мақсадида дарсликлар чоп этиш ва етказиб бериш харажатларининг маълум бир қисми қўшимча даромадлар ҳисобидан қопланмоқда. Натижада ижара тўлови микдори йилдан-йилга арзонлашиб бораётди. Биргина 2011-2012 ўқув йилида бу кўрсаткич 28,7 фоизни ташкил этди.

Қўйида Республика мақсадли китоб жамғармасининг 2010 ҳамда 2011 йиллардаги даромад ва харажатлари ихроси бўйича ҳисобот тақдим этилмоқда.

Республика мақсадли китоб жамғармасининг
2010 йил даромад ва харажатлари ихроси бўйича
ҲИСОБОТ

(млн. сўм)

№	Кўрсаткичлар	Бажарилиши
	Жами даромадлар	111 664,6
1	Йил бошига маблағларнинг қолдиғи	69 397,1
2	Даромадлар	42 267,5
	шу жумладан:	
2.1	Республика бюджетидан тушадиган маблағлар	10 816,5
2.2	Дарсликлар ижарасидан тушадиган тушумлар	26 485,0
2.3	Вақтинчалик бўш маблағларни жойлаштиришдан даромад	4 291,9
2.4	Кейинчалик фойдаланишга яроқсиз бўлган дарсликларни утилизация қилишдан тушадиган тушумлар	638,9
2.5	Қонунчилик билан таққилланмаган бошқа тушумлар	35,2
	Жами харажатлар	45 405,7
	шу жумладан:	
1	Бюджет маблағлари ҳисобидан биринчи синф ўқувчилари, "Меҳрибонлик уй"лари, ихтисослаштирилган мактаблар ва мактаб-интернатларнинг тарбияланувчилари, кам таъминланган оилаларнинг болалари учун дарсликлар ва ўқув-услубий қўлланмаларни нашр этиш ва етказиб бериш харажатлари	10 816,5
2	Ижара тизимидаги дарсликларни нашр этиш ва етказиб бериш учун тузилган шартномаларнинг тўлаш харажатлари	33 943,5
3	Республика мақсадли китоб жамғармаси ижро этувчи дирекциясининг сақлаш харажатлари	645,7
	Йил охиридаги маблағларнинг қолдиғи	66 258,9

Республика мақсадли китоб жамғармасининг
2011 йил даромад ва харажатлари ихроси бўйича
ҲИСОБОТ

(млн. сўм)

№	Кўрсаткичлар	Бажарилиши
	Жами даромадлар	108 063,5
1	Йил бошига маблағларнинг қолдиғи	66 259,0
2	Даромадлар	41 804,5
	шу жумладан:	
2.1	Республика бюджетидан тушадиган маблағлар	8 485,8
2.2	Дарсликлар ижарасидан тушадиган тушумлар	28 057,3
2.3	Вақтинчалик бўш маблағларни жойлаштиришдан даромад	4 269,2
2.4	Кейинчалик фойдаланишга яроқсиз бўлган дарсликларни утилизация қилишдан тушадиган тушумлар	970,1
2.5	Қонунчилик билан таққилланмаган бошқа тушумлар	22,1
	Жами харажатлар	26 401,0
	шу жумладан:	
1	Бюджет маблағлари ҳисобидан биринчи синф ўқувчилари, "Меҳрибонлик уй"лари, ихтисослаштирилган мактаблар ва мактаб-интернатларнинг тарбияланувчилари, кам таъминланган оилаларнинг болалари учун дарсликлар ва ўқув-услубий қўлланмаларни нашр этиш ва етказиб бериш харажатлари	8 485,8
2	Ижара тизимидаги дарсликларни нашр этиш ва етказиб бериш учун тузилган шартномаларнинг тўлаш харажатлари	17 241,5
3	Республика мақсадли китоб жамғармаси ижро этувчи дирекциясининг сақлаш харажатлари	673,7
	Йил охиридаги маблағларнинг қолдиғи	81 662,5

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Республика мақсадли китоб жамғармаси Ижрочи дирекцияси

Va'da

Дунёга келган одам борки, ўз мақсадида етсин, орзуларини амалга оширсин. Шунда у инсонлик бурчини адо этган бўлади. Бугунги ёшлар орасида ғайрат-шижоатли, меҳнаткаш, ёруғ орзулар билан яшаётган йигит-қизлар кўп. Ғолиб Баҳромов навқирон авлоднинг ана шундай вақилларидан бири.

Қашқадарёлик бу йигит Жаҳон тиллари университетининг халқаро журналистика факультетини битирган. Мисрдаги Қоҳира дорулфунунининг адабиёт факультетида тинловчи сифатида таълим олган. Мумтоз адабиётга қизиқади; Жалолитдин Румий, Алишер Навоий асарларини севиб ўқиб-ўрганмоқда. Лекин Ғолиб ҳали кўп мутаақ қилиши, билимларини бойитиши, айниқса, она тили билан бирга, араб тилини пухта эгаллаши, ижодий изланишдан тинмаслиги керак. Узи тан олганидек, у жаҳон адабиётини билишида оқсайди; яхши ҳажвий асарлар битишга орзуман. Ғолиб: «Рост гапни ҳазиллашиб айтиш осонлигини кўп бора синаб кўрганман», дейди. Биз эътиборингизга ҳавола этаётган бадиий лавҳалар фикримизга далил бўлиши мумкин. Бу намуналарда муаллимнинг ўткир нигоҳи, оддий воқеалардаги кулги уйғомадиган, лекин биз кўпда сезавермайдиган жихатларни нозик илғиб олиш иқтидорини кўрасиз...

Ғолиб Баҳромнинг ижодий тақдири бахтли бўлишига тилакдошимиз. Махмуд САЪДИЙ

КОРАКУЛ РАИС АДАШДИ

Қоракул раис — Мирза бобонинг ўғли...

Тошкўрғонда Мирза бобони эсланган борки, юзига кулги югуради. Йўқ, бу одам масхарабоз бўлмаган, аскиячи ё қизиқчи ҳам эмас. Фақат ҳарҳар замонда тили курғурдан панд еган, холос. Аслида, бу "курғурдан" панд емаган одам боласини топиш мушкул-ку, аммо...

Кунларнинг бирида оқшом маҳали тўйларда талош бўлғур ҳўкизини ўтлоқдан етаклаб келаркан, ўша "замон психологлари маслаҳатига кўра"ми, ё бирор юмуш биланми, Мирза бобонинг кампири останада чолини кутиб турарди.

Бобо кампирига бақирди:

— Хотин, ҳўкизини оч, дарвоза келаяпти!..

Мирза бобо қайгадир отланди. Йўлда танишини учратиб, ҳол-аҳвол сўраган бўлди:

— Ҳа, қани бу-у... бел ёқалаб, ариқ кўтариб қаерга кетаяпсиз?..

Отахон шу йўсин "ҳамма қатори" "қоқилиб-суруниб", елиб-югуриб умр ўтказди. Ўғли Қоракул раисга бир олам мол-дунёю қош-қўзини мерос қолдирмаган бўлса-да, адашши одати зурриётига бекаму кўст ўтди-қўйди.

Ўғли улғайди, колхозда раис бўлди. Колхоз ҳам, раислик ҳам тугаб-битиби кетган эса-да, ҳануз эл унга "Қоракул раис" деб ҳурмат кўрсатади.

Навбатдаги йигилишлардан бири. Раис кимни уришиб, кимга бақирган, кимга буюриб, кимнидир қайтарган... Шу аснода Тошмат тажанг мажлисга кечикиб келди. Раисимиз шундоғам тутоқиб турган эмасми, ўшқира кетди:

— Мажлис бошланганига қанча бўлди?! Ҳамма эпак келди, сен қайда юрибсан?!

Эл кўнглига олмади — Қоракул раис шу Мирзо бобонинг ўғли-да...

ТУРСУНОВ МУАЛЛИМНИ КИМ КЎРКИТДИ?

География фани ўқитувчиси Салоҳиддин Турсуновни таниган-билган, эсланган борки, очикқўнглилиги, соддалиги ва, албатта, бир-икки ҳангомаларини ёдга олади. Бу латифалардан энг аввал қуладиган ҳам одатда Турсуновнинг ўзи бўларди.

ЭҲ, СОДДА ОДАМЛАР!

Ёхуд кексалар даврасида

Тоғликларнинг табиати қизиқ, суҳбати ундан ажиб. Улар билан давра қуриб, гурунгида бўланмисиз? Баъзи айтганларига ишониш, тасаввур этишингиз-да қийин. Тасаввур эта олсангиз, бутун ҳайрату сурур сизники.

Кўз очган қишлоғимга — тоққа борганим. Қашқадарёнинг Яккабоғида бор-йўғи эллик-олтмиш хўжалик аҳоли яшайдиган Сувлисей қишлоғига. Ҳали поёнига кўнлар етмаган Ҳисор тизмаларини, Қизилдарё-Оқсувларини, тоғу тош, ўт-ўланларини таърифлаб ўтирмаймиз. Урни эмас, мавриди келар.

Сувлисейда чоллар билан роса чойхўрлик қилдик, гурунги қизигандан қизиди — атроф-жавонидидаги ўтгану ўтаётган, ким бўлса, бир-бир эсланди. Шу суҳбатлар асосида эшитганларимиз, аксар тасдиқлаган — эл орасида ёйилган айрим воқеа-ҳодисаларни қозоғга туширдик. Балки, сизни ҳам қизиқтириб қўяр, тоққа чиққингиз, тоғликлар билан чойхўрлик қилгунгиз келар.

Муаллим илондан қўрқарди. Бу номи совуқ, номидан ҳам ўзи совуқ жониворни кўрганда сесканмайдиган мард камдан-кам топилар-ов...

Кунларнинг бирида устозимиз далада бугдой ўрадимни, картошка чопиқ қиладими, ишқилиб, жавлон уради. Кун қизиб, қуёш доимгидек муаллимдан бирор латифа илжинжа да тобора юқорига қўтарилади. Турсуновнинг аёли иссиққина чойнон, ул-бул келтиради. Чарчаб-ҳориган муаллим чойнакка қўл узатади. Одатимиз — чойни қайтариш керак, шундай қилинмаса, кўнгил жойига тушармиди, чойнинг ҳам таъмида нимадир етишмай қолади-гандек туюлаверарди. Муаллим пиелага чой қуйиб, қоп-қоқни очиб, қараса... кичикроқ бир "илон" чойнак ичида кулча бўлиб олган, гўё ҳужумга шай! Кўзлари косасидан чиққудек, этлари жунжиккан, туклари ток ургандек тиккайган "деҳқон отамиз" чойнакни шу заҳотиёқ чой-пойи, "илон-пилони" билан улоқтиради — чақиб-негиб олмасин тагин...

Маълум бўладики, "илон" электр чойнакнинг спирали экан.

Ажаб, Африканинг қаерида кобра, Американинг қайси ўрмонларида анақонда борлигини билган география ўқитувчиси қайноқ сувнинг ичида тирик илон бўлмаслигини билмаганмикан?

Турсунов лой қоримокда, тепиб-тепкилаб пишитмоқда, том суваш керак — бу ёғи куз, кейин қиш, баҳор, "чак-чук", "чак-чук"... Томсувоққа суяқ лой даркор, суяқ лойни қориш осон, завқинг келади. Устоз ҳам минг бир хаёл ичра гоҳ кетмони, гоҳ оёғи билан лойни у ёқдан бўёққа ағдарар, жонини оларди. (Албатта, жон олиш навбати лойга ҳам келади).

Бир маҳал лой орасидан нимадир бош кўтарди, худди илондек. Муаллим ҳаракатдан тўхтади: "Илон бўлса-я!". Қўлидаги кетмони билан "ғаним"нинг бошига бир туширди. Чунанам туширдик, шу заҳотиёқ додвой қилганча оёғининг бош бармоғини чангаллаб қолди...

Салоҳиддин Турсунов меҳнатни хуш кўрарди. Деҳқончилик, чорвачилик, боғдорчилик, умуман, қишлоқчилик. Шуларни қилмасанг бўлмайди, ахир, ер бор, имкон бор, темтиш керак-да. Оҳ-оҳ, муаллимнинг боғида етилган ноклари, ширинлиги-

та шаҳар"да, ҳамма танийдиган машҳур ашулчи қизнинг қўриқчиси эмиш. Қишлоқда ким бўлса, шу ўғлини гапирди, келиш-келиши — қиёмат, хуллас, гапирган билан гап тутармиди.

Гагарин бобо тоғу тош, чўлу биёбон ошиб, "Энг катта шаҳар"га — Тошкентга йўл олди. Йўл юрди, мўл юрди, бу йўлларнинг адоғи борми ўзи, бўлса, қани? Ҳа, бор экан, ахир етиб келишди, ўғли, кўзининг оқу қораси (бобонинг кўзи қўқ эмасмикан?) яшайдиган шаҳри азиямга етилар.

Мусофиримиз такси тўхтатди. Ким билсин, балки кираканининг ўзи бобони чақиргандир. Гагарин бобо машинага ўтирди, ястанди. Бугун ўғлиникида меҳмон бўлади, машҳур полвон ўғлиникида...

— Қаёққа борамиз, бобо?

Бобо ўриндиққа қур ташлаб, кериллироқ, маҳкамроқ ўрнашди:

— Шопир болам, Тўлқин полвонникига ҳайда, Тўлқин полвонникига! "Шопир боласи" ҳайрон. "Шопир боласи" спортга қизиқмайди, чоғи.

Гагарин бобо эса "ҳаво кемаси"нинг кўзғилишини кутмоқда, полвон боласиникига шошиляпти, ахир...

ЁНИЛҒИ ТУГАДИ

Назар полвон — чавандоз. Чавандоз бўлганда ҳам, улоқни тутганда полвонларнинг умидини кесадиган, дўсту душман унинг моҳирлигию мардлигини бирдай тан олган чавандоз. Отаси Аҳмадмеш бобо ҳам полвон ўтган. Қорувли, елкалари кенглигидан эшиклардан ёнбош бўлиб, эгилиб-бўкилиб кираркан, "меш"лиги шундан.

Назар полвон — қўриқхона ходими. Бепоён кенгликлари кезади, остида бедов, елкада милтиқ, тоғ айланади. Шу кезишларнинг бирида қўй боқиб юрган чўпонга дуч келади. Чўпон бечора ҳафта-ун кундирик, инсон зотини кўрмаган, одамга ташна, сўзга, суҳбатга мушток. Полвонни қўрибоқ кўзлари порлайди, меҳмонини кўрага жой тополмайди (беҳад-беҳудуд даштда-я?). Тоғ йилловининг одам бўйи келадиган ўт-ўланлари орасида семирлиб юрган қўйларидан бирини меҳмон шарафига қўлатади. Суҳбат қизийди. "Одамга ташна" мезбон меҳмонини "олинг-олинг" деб қистайверади, қўйнинг эти ёғига иссиқ-иссиқ қовуриб келинаверарди. Суҳбат ёнади, сўз тугамайди, гап-гап, олинг-олинг. Бир маҳал қараша, қўйдан итнинг насибасидан бўлак ҳеч вақо қолмаган. Кулишадилар. Чўпон яна бирини сўймоққа уннайди. Меҳмон унамайди, "хайр-хўш" деб, отига қамчи босади...

Вақт Назар полвонни Назар бобога айлантиради. Отидан туширади, елкаларини букчайтиради.

Кекса полвон "темир тулпор"нинг "эгар"ига миниб, шаҳарга йўл олади. Автомашина бобонинг тулпоридан-да учқур экан, елдек учад-я! Аммо темир барибир темир-да. На вақтни, на йўлларни писанд этиб, елиб бораётган "айғир" тўсатдан бир-икки "пишнайди-ю", тақа-тақ тўхтади, уни ўчати. Полвоннинг кўнгли гаш тортади. Ҳамма шофёрга мўлтиради. Шофёр "от"ини қайтадан "кишнатмоқ"қа тутинади. Иложини тополмайди.

— Ишлар расво, ёнилғи тугабди.

Йўловчилар ора йўлда қолишди, қайғута ботадилар. Назар бобом ўйлаб-ўйлаб, охири чорасини топади:

— Майли, шаҳарга бормасак-бормай қўя қолайлик, орқага ҳайда, ўғлим, уйга қайтамиз!

Ғолиб БАҲРОМ

ТЎЛҚИН ПОЛВОННИКИГА ҲАЙДА!

Гагарин бобо — уни ҳамма шундай танийди. Гагарин исми, лақаби — номаълум. Бизнинг Гагарин бобомиз фазога чиқмаган-у, аммо "Энг катта шаҳар"ни кўрган...

Бобо ўғли билан фахрланади. Отада! Фахрланмасинми, алпқомат полвон, елкалари Ҳисортоғдай, "Энг кат-

ТАЛАБАЛАР САРАЛАШ БАҲСЛАРИДА ТОВЛАНМОҚДА

(Давоми.
Боши 1-бетда.)

Шу ўринда айтиш жоизки, талабаларимизни маънавий-ахлоқий, жисмоний етук мутахассис қилиб тарбиялашнинг муҳим воситаси сифатида спортга катта эътибор қаратилмоқда. Бунинг аққол исботини 2013 йили Бухоро шаҳри мезбонлик қилувчи талаба-ёшларнинг Универсиада спорт ўйинларига қизғин тайёргарликлар бошлаб юборил-

ганида ҳам кўриш мумкин.

Табиийки, жамоалар мусобаканинг республика босқичига йўлланма олиш учун бир неча босқичлардан ўтиб товланади, сараланади. Юртимиздаги мавжуд 75та олий ўқув юртида бўлиб ўтган Универсиаданинг биринчи bosqich мусобақаларида спортнинг 12 тури бўйича 135 минг нафардан зиёд талаба қатнашди.

Дарвоқе, 2000 йилдан буён ўтказилаётган Уни-

версиада мусобақаларида талабалар футбол, баскетбол, волейбол, кўл тўпи, теннис, стол теннис, белбоғли кураш, сузшиб, дзюдо, миллий кураш, шахмат ва енгил атлетика бўйича куч синашади.

Олтинчи бор ўтказиладиган «Универсиада-2013» спорт ўйинлари саралаш босқичи иккинчи босқич мусобақалари жорий йилнинг 26 ноябрдан 20 декабригача давом этди. Унда олий таълим муассасаларида

таҳсил олаётган 10 минг нафардан зиёд талаба иштирок этиб, ўз имконияти ва иқтидорини кўриқдан ўтказди.

Шу тариқа вилоят терма жамоалари учун кучли спортчилар сараланиб, ҳудудий мусобақаларга жиддий тайёргарлик ишлари давом этмоқда. Демак, спортчи-талабаларни олдинда янада мураккаб доvon — учинчи босқич мусобақалари кутмоқда.

Зоҳиджон ХОЛОВ,
«Ma'rifat» мухбири

НЕМИСЛАР ЕТАКЧИСИЗ КОЛАДИ(МИ?)

Биатлон бўйича икки карра жаҳон чемпиони Мириам Гесснер келаси йилнинг февраль ойида Италияда ўтадиган жаҳон чемпионатида иштирок эта олмаслигини билдирди.

Ушбу қарори ҳақида сўзларкан: «Агар жаҳон чемпионатида терма жамоага менинг ёрдамим керак бўлишини сезсам, албатта, Валь-ди-Фьеммега борган бўлардим», деди Гесснер.

Германия терма жамоаси устози Франк Ульрих Гесснернинг жамоада тутган ўрни катта эканини таъкидлаб, февралга қадар спортчини шаштидан қайтаришга уриниб кўрмоқчи: «Мириам учун эшиклар доим очик. У 2009 йили Либерецда ўтган мусобақад ва 2010 йилги қишқи олимпиадада кумуш медалларни кўлга киритиб, ўзининг омадли чангичи эканлигини исботлаб улгурган», деди Ульрих «Bild» нашрига берган интервьюсида.

«ОЛТИН ТЎП» ИВАНОВИЧГА БЕРИЛДИ

Сербия терма жамоаси ҳамда «Челси» клуби ҳимоячиси Бранислав Иванович учун юртдошлари ажойиб совға тайёрлашди. Аниқроғи, у энг яхши сербиялик футболчи учун аталган нуфузли соврин — «Олтин тўп»га сазовор бўлди.

2012 йилнинг «Энг яхши футболчи»си деб топилган Иванович айни дамда Сербия терма жамоасининг сардори ҳисобланади. У ҳозиргача мамлакатнинг бош жамоаси либосида 57 ўрашувда қатнашган.

Ўтган мавсумда Бранислав «Челси» клуби тарихида Европа чемпионлар лигаси бош совринини кўлга киритди.

Яқинда Япония яшил майдонларида кечган клублар ўртасидаги жаҳон чемпионати финалида муваффақиятсизликка учраган бўлишига қарамай, Иванович дунёнинг энг кучли таянч ҳимоячиларидан бири ҳисобланади.

ЯХШИ КАЙФИЯТ БИЛАН

Миллий баскетбол ассоциацияси чемпионати жамоаси — «Майами» етакчиларидан бири Леброн Жеймс ҳамда «Клипперс» вакили Крис Пол ортада қолган ҳафтанинг энг яхши ўйинчилари учун аталган совринга лойиқ кўрилди.

Леброн жорий мавсум мобайнида учинчи бор ҳафтанинг энг яхши ўйинчиси учун аталган совринни кўлга киритмоқда. «Миннесота», «Даллас» ва «Юта» жамоаларига қарши кечган матчларда у ўз клуби учун ўртача 25,3 очко келтирган бўлса, 8 бора уриниши ва 7,7 марта тўп оширишни амалга оширди. Пол эса 4та матчда ўзини кўрсатди: хар бир ўйинда ўртача 16,3 балл тўплаган бўлса, 11,3 бора сафдошларига тўп оширган.

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети маъмурияти ва Касаба уюшмаси қўмитаси ҳуқуқшунослик факультети «Миллий гоя ва ҳуқуқ таълими» кафедраси мудири Шавкат Тоғоевга отаси

ХУРРАМ отанинг

вафоти муносабати билан таъзия изхор этади.

Низомий номидаги ТДПУнинг ректорати ва жамоат ташкилотлари жамоаси физика-математика факультети «Информатика ва уни ўқишчи методикаси» кафедраси доценти, физика-математика фанлари номзоди

Раҳматилла БОҚИЕВнинг

вафоти муносабати билан оила аъзолари ва яқинларига ҳамдардлик билдиради.

Тошкент ирригация ва мелiorация институти жамоаси ҳамда Касаба уюшмаси қўмитаси институти ердан фойдаланиш ва ер кадастри факультети декан муовини Мухиддин Акбаровга онаси

МАХМУДАХОН аянинг

вафоти муносабати билан таъзия билдиради.

ЯНГИАРИҚЛИК ЁШ ПОЛВОНЛАР МАҲОРАТИ

Пахлавон Махмуднинг доврўғи бир неча юз йилдирки, диллардан тилларга, тиллардан дилларга кўчиб юради. Елкаси ерга тегмаган хивалик машҳур полвонни курашчиларимиз ўзларининг пири деб билишади. Шу жиҳатдан, кураш гиламига қадам қўйишар экан унинг руҳини ёд айлашади.

Янгиариқ тумани азал-азалдан Хоразм воҳасининг кураш марказларидан бири саналиши муболага эмас. Қаландар полвон, Сотим полвон, Шухрат полвон ҳақида ким билмайди, дейсиз. Уларнинг тўю ҳашамларда, катта-катта давраларда олишганини ханузгача эслаб юришади. Мўминжон Отабоев, Санъат Одамбоев, ака-ука Нодир ва Санъат Вафоев, Санжар ва Сарвар Қўпалов сингари курашчилар устозлари изидан боришган. Кейинги авлодларга мансуб Мадамин Рўзमतов, Алишер Қўрбўзов, Ойбек Матқурбўнов, Шерзод Ёсупов ҳам Хоразм кураши шарафини юртга ёйишган. Бугунги кунда Янгиариқ туман халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлимига қарашли 1-болалар ва ўсмирлар спорт мактабида туман курашчиларининг қўлаб ёш издошлари камол топомоқда.

Бир пайтлар бу масканга кураш майдонларидаги маҳорати билан мон қозонган Шухрат полвон Жуманиёзов раҳбарлик қилганди. У вилоятда кураш турларини ривожлантиришга муносиб улуш қўшган инсонлардан эди. Шухрат полвон умри охиригача спорт билан ҳам нафаъ яшади, хоразмлик ёш курашчиларни воёга етказиш йўлида самарали меҳнат қилди. Хайрли

ишлари билан эл орасида обрў-эътибор, ҳурмат топди. Кейинчалик фидойи инсоннинг фарзандлари ҳам ота қорини касб қилишди. Ўғиллари Қудрат ва Ҳикмат ҳам кураш тушиб танилди. Вақт ўтиб уларнинг исмлари ёнига полвон сўзи қўшиб айтиладиган бўлди. Халқ томонидан ака-укага берилган юксак эътирофдан далolat эди бу. Ҳозирги кунда эса унинг неваралари ҳам кураш тушяпти. Олишганда ҳам курашчилар сулоласининг муносиб авлодлари эканини тўла исботлашапти.

«От изини той босади» деганларидек, эндиликда устоз ишини ўғил Қудрат Жуманиёзов давом эттирмоқда. У спорт мактабини моҳирлик билан бошқарапти. Ҳозир мазкур даргоҳда 800 нафардан зиёд ўғил-қиз спортнинг тўққиз тури билан шугулланади. Уларга 23 нафар тажрибали мураббий машғулотларни тўлақонли ўлаштиришида яқиндан кўмак бераётди. Бу ерда тез-тез мусобақалар уюштириш ҳам одат тусига кирган.

— Саъй-ҳаракатларимиз бечасар кетмаёпти, — дейди БҶСМ директори, спорт устаси Қ.Жуманиёзов. — Бугунги кунда мактовга арзигулик натижаларимиз бисёр. Энг қувонарлиси, мактабимиз тарбияланувчиси Алишер Қўрбўзов кураш бўйича ёшлар ўртасида жа-

ҳон чемпиони бўлгандир. Ўтган давр мобайнида ҳам ўнлаб спортчиларимиз Ўзбекистон ва Осиё биринчиликлариининг ғолиб ва совриндорлари сафидан жой олишди. Жорий йил ҳам биз учун омадли ўтаяпти. Вакилларимиз йил бошидан бери республика миқёсида ўтказилган қатор мусобақаларда яхши натижаларни кўлга киритишди. Курашчимиз Азамат Матқурбўнов мактаб ўқувчиларининг «Умид ниҳоллари» ўйинларида чемпионлик нашидасини сурди. Ферузбек Рўзमतов ҳам юқори кўрсаткич кайд этди. Жиззах вилоятида нихоёсига етган ёшлар ўртасидаги Ўзбекистон биринчилигида 50 килограмм вазли курашчилар орасида Бобохон Шухратов шохсупанинг энг юқори поғонасига кўтарилди. Шунингдек, бўлиб ўтган мусобақаларда турон яккакураши усталари Исрол Ёсупов ва Шаҳзод Аҳмедов, дзюдочи Муроджон Йўлдошев ўз вазн тоифаларида ғолиб чиқишди. Мазкур спортчиларимиз билан ҳар қанча фахрланасак арзийди. Умуман олганда, спортнинг бошқа турлари бўйича ҳам ижобий натижаларга эришишга интилаёмиз.

Ҳа, янгиариқлик ёшлар янги-янгилар сари талпинишяпти. Бунини улар қўрқатётган кўрсаткичлардан илғаб олиш мушкул эмас. Зеро, утуқлар ўз-ўзидан келайтгани йўқ. Шубҳасиз, унинг замирида тинимсиз машғулот ва самарали изланишлар турибди.

Феруза ТАНГРИБЕРГАНОВА,
«Ma'rifat» мухбири

СПОРТГА ДЎСТ УСТОЗ

1937 йилнинг 15 декабрида Навоий вилоятининг Кониҳек туманида истикомат қилувчи Аҳмад ака хонадонда пахлавондек ўғил дунёга келди. Ота яхши ниятлар билан фарзандига Мухиддин деб исм қўйди. Болаликдан эпчил, чайир бўлиб ўсган Мухиддин спортга эрта меҳр қўйди. Тумандаги 1-мактабни тугатиб, Тошкент давлат педагогика институти(ҳозирги педагогика университети)нинг жисмоний тарбия факультетида ҳужжатларини топширди. Тез орада намунали талабалар сафидан жой олган Мухиддин иқтидор билан устозлар эътиборини қозона бошлади. 1962 йили эса институти имтиёзли диплом билан тамолаб, йўлланма асосида Анжигондаги махсус спорт мактаб-интернатида енгил атлетика мураббийи сифатида меҳнат фаолиятини бошлади...

Мухиддин Аҳмедов 50 йиллик меҳнат фаолияти давомида ёш авлодга тарбия бериб, енгил атлетика бўйича захира ўринбосарларини тайёрлашда ўз муносиб ҳиссасини қўшган устозлардан бири. Фахр билан айтиш

керак, Анжигон вилоят махсус мактаб-интернатиининг очилишида ва енгил атлетикани ривожлантиришда устознинг меҳнатлари катта. У вилоят болалар ва ўсмирлар спорт мактаб-ининг директори, «Пахтакор» спорт жами-

яти қошидаги махсус спорт мактабида илмий мудири, мураббий ва вилоят от спорти клуби директори лавозимларида фаолият олиб борган пайтида спортни омалаштириш, ёшларни жисмоний тарбияга ошно қилиш йўлида сидқидилдан меҳнат қилди.

1985—1994 йиллари Кониҳек туманидаги болалар ва ўсмирлар спорт мактабиди директор ўринбосари, енгил атлетика бўйича катта мураббий лавозимларида ишлади.

Устоз меҳнат фаолияти давомида ёш авлоднинг жисмонан тарбиялаш ва соғломлаштиришга оид услубий, амалий назарий янгиликлар ижодкори сифатида кўпчиликнинг ҳурмати-ни қозонди. Енгил ат-

летика бўйича истеъдодли ёшларни излаб топиб, 15 нафар спорт устаси, 90 нафар спорт усталигига номзод ва 100дан ортиқ турли тоифали спортчиларни тарбиялади. Уларнинг 70дан ортиғи республика ва халқаро чемпионатлар ғолиб ва совриндори бўлишди.

— Ҳар ким ўз касбини севсагина, унинг мукаддаслигини тушуниб этади, — дея таъкидлайди устоз хар бир сабоғида. — Виждон амри билан иш тутсангизгина, элда обрў топа олсиз. Мен шундай касб соҳиб бўлганимдан бахти-ёрман.

Юнус ОРИПОВ,
Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия институти доценти, профессор

«O'ZBEKISTON» nashriyot-matbaa ijodiy uyi

**АЗИЗ ЮРТДОШЛАР!
БАРЧАНГИЗНИ
ЯНГИ — 2013 ЙИЛ БИЛАН
САМИМИЙ МУБОРАКБОД ЭТАМИЗ!**

«O'zbekiston» nashriyot-matbaa ijodiy uyi tashkilotlarini hamkorlikka taklif etib, nashrlik va matbaa mahsulotlarining barcha turlarini, jumladan:

- badiiy va bolalar adabiyoti;
- ijtimoiy-siyosiy adabiyotlar;
- ensiklopediyalar;
- rangli va bezakli mahsulotlar (albomlar, plakatlar, bukletlar, adres papkalari va boshqalar);
- qat'iy hisobda turuvchi raqamli blankalar, chek va ruyxatga oluvchi kitoblar;
- o'quv anjomlari (umumiy daftarlar, kundaliklar, rasim daftarlari va boshqalar);
- import urini bosa digan xalq iste'moli mollari;
- A4 va boshqa formatlardagi ofis-xujalik qog'zlarini, kancelyariya kitoblari va boshqalarini shartnoma asosida, qisqa muddatlar da, yuqori sifat dаражасида, kелишилган пархтарда тайёрлаб беришини маълум қилади.

Мурожаат учун манзил: Ўзбекистон Республикаси, 100129, Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 30.

Телефонлар: 244-34-01, 244-38-93, 244-37-81

Факс: (8371) 244-38-10, 244-87-55.

e-mail: uzbekistan@iptd-uzbekistan.uz Web: www.iptd-uzbekistan.uz

Ma'rifat

TA'SIS ETUVCHILAR:

O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi, O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, O'zbekiston Ta'lim, fan va madaniyat xodimlari kasaba uyushmasi Markaziy Kengashi.

Bosh muharrir:
Abdusamat RAHIMOV

Tahrir hay'ati: Madamin ARIPJANOV, Jumanazar BEK-NAZAROV, Baxtiyor DONIYOROV, Farrux JABBOROV (bosh muharrirning birinchi o'rinbosari), Baxtiyor YUQUBOV (mas'ul kotib), Mahmuda MURZAYEVA, Husan NISHONOV (bosh muharrir o'rinbosari), Nurlan USMONOV (bosh muharrir o'rinbosari, "Учитель Узбекистана"), Aleksey CHUKARIN (mas'ul kotib, "Учитель Узбекистана"), Sa'dulla HAKIMOV.

Gazeta

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida № 0067 raqam bilan ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-6416

INDEKS: 149, 150. Г-1218. Тираж 32324.

Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan, qog'oz bichimi A-3.

«Ma'rifat»dan materiallarni ko'chirib bosish tahririyat ruxsati bilan amalga oshirilishi shart. Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqiriz qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

Reklama materiallari uchun tahririyat javobgar emas.

MANZILIMIZ: 100083, Toshkent, Matbuotchilar ko'chasi, 32.

Web-site: www.marifat.uz

TELEFONLAR: mas'ul kotib—233-99-15, umumiy o'rta va maktabgacha ta'lim yangiliklari bo'limi — 236-53-16, fan, oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yangiliklari bo'limi — 236-54-03, adabiyot, madaniyat, kasaba uyushmalari hayoti yangiliklari bo'limi — 236-54-69, ma'naviyat va maktabdan tashqari ta'lim yangiliklari bo'limi — 236-54-23, siyosat, xalqaro hayot va sport yangiliklari bo'limi — 236-55-58, reklama va marketing bo'limi — 233-42-92(faks), 236-54-17.

Bahosi sotuvda
erkin narxda

Dizaynerlar:
Malohat TOSHOVA,
Liliya BINASHEVA.
Naybachi muharrir:
Dilshod KARIMOV.
Naybachi:
Sherali NAMOZOV.

«Sharq» nashriyot-matbaa aksionerlik kompaniyasi boshmaxonasi.

Korxona manzili:
«Buyuk Taron» ko'chasi, 41-uy

Uza kuni — 20.20
Topshirildi — 21.30